

KŘ+ŽOVATKA

ČTVRTLETNÍK VŠEOBECNÉ FAKULTNÍ NEMOCNICE V PRAZE A 1. LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK

JANA ČERNOCHOVÁ

„ŽENOU V POLITICE? JDE TO...“ JE PŘESVĚDČENA ZNOVUZVOLENÁ STAROSTKA MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 2.
str. 8

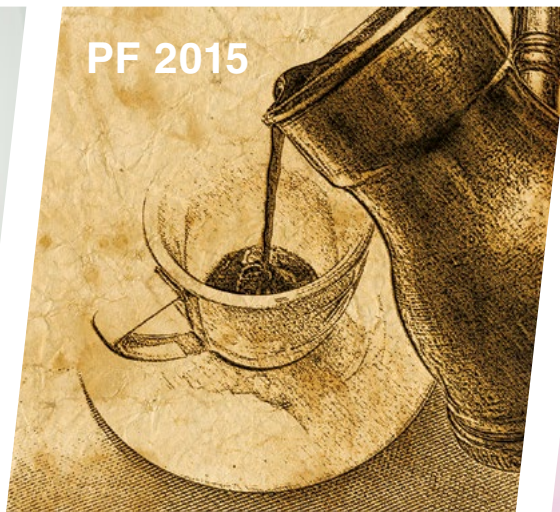

NÁDORY PRSU A GENETIKA

„NALEZENÉ ZMĚNY V GENECH JSOU VÝZNAMNÉ I PRO DOSUD ZDRAVÉ PŘÍBUZNÉ.“
str. 28

PF 2015

TEENAGER V KRIZI

„PSYCHIATRICKOU PÉČI POTŘEBUJE V ČR ASI 200 TISÍC DĚTÍ A ADOLESCENTŮ ROČNĚ.“
str. 19

SPOLUPRACUJTE S NÁMI NA VZNIKU SÍTĚ BIOBANK

„CÍLEM JE SESBÍRAT DOSTATEČNÝ POČET VZORKŮ OD PACIENTŮ S URČITOU DIAGNÓZOU.“
str. 27

Chraňte se proti nemocem způsobeným HPV infekcí!

Co je HPV?

Za písmeny HPV se skrývá nejčastější pohlavní infekce dneška – lidské papilomaviry. S infekcí HPV se za život setká více než 80 % z nás. Přenáší se především pohlavním stykem, ale také při dalších nekoitálních aktivitách.

Nemoci související s HPV infekcí

- rakovina děložního hrdla
- dysplazie děložního hrdla
- genitální bradavice
- papilomatóza hrtanu
- rakovina zevních rodidel
- rakovina pochvy
- rakovina hlavy a krku
- rakovina penisu
- rakovina ánu

Webový portál HPV Guide přináší

- potřebné informace o přenosu HPV infekce, nemocech, které způsobuje, a účinné prevenci
- aktuální a komplexní informace pro laickou veřejnost i odborníky

www.hpvguide.cz

Vážení a milí čtenáři,

rok 2014 je minulostí. Co dobrého přinesl naší fakultě a naší nemocnici, ale také jaké výzvy na nás čekají v novém roce 2015, o tom si tentokrát povídali ředitelka Všeobecné fakultní nemocnice v Praze Mgr. Dana Jurásková, Ph.D., MBA (dále jen DJ), a děkan 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy prof. MUDr. Aleksi Šedo, DrSc. (dále jen AŠ).

AŠ: Dano, zdravím Tě a ještě jednou Ti přeji vše nejlepší do nového roku. Jak jsi prožila svátky a co pro Tebe byl nejhezčí dárek za uplynulý rok?

DJ: Ahoj Aleksi, i já Ti přeji úspěšný rok po všech stránkách. Pro nás, co pracujeme ve zdravotnictví, přinášejí Vánoce vždy poněkud smíšené pocity. Různé nemoci a úrazy si totiž dovolenou neberou, tedy i o svátcích u nás muselo zůstat mnoho pacientů, včetně těch nejmenších. Po profesní stránce pro mne rozhodně nejlepším dárkem bylo nasazení všech našich lékařů a sestřiček po celý minulý rok. I díky práci, kterou odvádějí, vím, že pokud někdo u nás musí být hospitalizován, dostává se mu té nejlepší možné péče. A i když se budu opakovat, nemohu nezmínit úspěšnou akreditaci, která kvalitu poskytované péče ostatně jen potvrdila. Co Tobě, Aleksi, co nejhezčího Ti přinesl rok 2014?

AŠ: Dano, vidím to podobně. I mě v první řadě potěšili kolegyně a kolegové na fakultě, jejich přístup k práci i výsledky, kterých dosahují. I proto bylo těch dobrých zpráv pro fakultu poměrně dost. A tak jednu za všechny – 1. LF UK je opět nejproduktivnější institucí v biomedicínské vědě a výzkumu v naší republice. Ale pojďme k novému roku. Co pro nás nemocnice letos přichystala?

DJ: Letos naše nemocnice slaví 225 let od svého založení, za něj vděčíme císaři Josefovi II. Toto

výročí přináší krásnou příležitost k tomu připravit něco speciálního pro naše pacienty. Po celý rok se chceme věnovat důležité oblasti prevence, máme pro naše pacienty připraveno mnoho akcí, které budou na prevenci zacílené. Brzy také začne pacientům sloužit nový, unikátní ozařovač a rovněž bychom letos rádi konkretizovali náš velký plán vybudovat urgentní příjem, který by mohl být hotov do dvou třet let. A jak vypadají plány fakulty?

AŠ: Když už zmiňuješ stáří nemocnice, i my jsme měli v loňském roce hezké výročí – oslavili jsme „dábelských“ 666 let existence fakulty, resp. Univerzity Karlovy. Naše fakulta i naše nemocnice tedy mají velmi bohatou historii, na kterou můžeme být právem hrdí. Ale k tomu letošku... Čeká nás toho hodně, přidám opět jeden příklad. Vlajkovou lodí rozvoje naší vědecké infrastruktury bude Centrum pokročilých zobrazovacích metod. Jedná se o unikátní technologie, které nám umožní studovat základní biologické procesy v živých modelech. Ale stejně jako v nemocnici – a vlastně jako na každém úspěšném pracovišti – budou nejdůležitější podmínkou nadále „naši lidé“ – v našem případě jak nadaní a schopní studenti, kteří dávají existenci fakulty smysl, tak i všichni naši kolegové řady profesí napříč fakultou. Bez lidského potenciálu, kvalitních, motivovaných a férových spolupracovníků zůstávají všechny „výzvy“ pouhou frází.

Vážení a milí čtenáři, i vám přejeme, ať se letos vydaří všechny vaše soukromé i profesní výzvy a samozřejmě ať si nejen nové vydání Křížovatky užíváte především ve zdraví.

Děkovné dopisy

Klinika rehabilitačního lékařství VFN a 1. LF UK Vendula Matolínová, vedoucí fyzioterapeut

Dobrý den,
ráda bych poděkovala za výbornou péči a vedení rehabilitací paní Vendule Matolínové. Pod jejím fyzioterapeutickým vedením se mi podařilo zpevnit svalstvo pánevního dna a následně jsem přišla po pěti letech snažení do jiného stavu. Dne 5. listopadu 2014 se mi narodil syn Bohumil. Přeji paní Matolínové mnoho úspěchů v její záslužné práci a hodně dalších ohlasů od šťastných novopečených maminek.

Helena Jiroutová

IV. interní klinika VFN a 1. LF UK prof. MUDr. Aleš Žák, DrSc., přednosta

Dobrý den,
chci poděkovat lékařům a zdravotním sestřím IV. interní kliniky VFN a 1. LF UK oddělení B, kde jsem byla hospitalizována, za jejich citlivý přístup a velkou profesionalitu, kterou v sobě mají. Je málo míst, kde jsem se s tímto přístupem setkala. Sama pracuji ve zdravotnictví a vím, jak je tato práce náročná.

Zároveň bych chtěla velmi poděkovat za dlouholetou péči o moji osobu paní doktorce Meisnerové z nutriční ambulance. Přála bych každé nemocnici tak zodpovědné lékařce, jako je ona.

Chci vyjádřit úctu a obdiv ředitelce nemocnice Mgr. Juráskové, PhD., MBA, neboť se nemocnice za jejího působení stále zdokonaluje a mění k lepšímu.

Velké díky.

Renata Mannelová

Gynekologicko-porodnická klinika VFN a 1. LF UK prof. Alois Martan, DrSc., přednosta

Vážený pán doktor Martan,
od 23. 5. do 29. 5. som bola hospitalizovaná vo vašej nemocnici. 25. 5. sa nam narodila dcéra Zara. Po celú dobu pobytu sa o mňa personál dobre staral a ako prvorodička môžem povedať, že pôrod a následná starostlivosť o bábätko sa niesol v duchu príjemnej atmosféry a pravidelnej starostlivosti o nás obe.

Ďakujem pani doktorke Jane Neudeckerovej, ktorá ma rodila. I napriek tomu, že mala za sebou dlhú zmenu, sa na mňa ešte ráno po pôrode prišla na oddelenie šesťnedeľ pozrieť.

Pôrodná asistentka Milada Lukášová a detská sestra Eva Ročková boli takisto úžasné. Ani na oddelenie šesťnedeľ (ležala som na nadstandarde) sa na mňa žiadna sestra „krivo“ nepozrela. Ako novopečená mamička som sa takto kľudne mohla sústrediť na dcéru. Dnes ma Zara 10 týždňov, je zdravá, ja plne dojčím a rastieme k svetlu.

Ďakujeme a želáme čo najviac šťastných mamičiek i oteckov.

Marta L.

III. interní klinika VFN a 1. LF UK MUDr. Tomáš Janota, CSc., vedoucí lékař koronární jednotky

Dobrý den,
jsem váš nedávný britský pacient z oddělení intenzivní péče, pak oddělení B. Rád bych vám sdělil, že jsem zpátky ve Velké Británii a daří se mi dobře. Chtěl bych vám tímto vyjádřit hlubokou vděčnost za úžasnou péči a vysoce kvalitní profesionální léčbu, které se mi ve vaší nemocnici dostalo, a že jste mi zachránili i život. Jsem velice vděčný za milé chování všech osob zapojených do mé léčby. Lékaři, sestřičky a pomocný personál, všichni byli velice vstřícní a milí, to je má celková zkušenost za poslední roky. Moje skvělá mladá fyzioterapeutka mi moc pomohla a s její podporou a nadšením pro každý pohyb jsem vše zvládl.

Shrnující zpráva o mém stavu, ve kterém jsem byl přijat do vaší nemocnice, je ta nejděsivější věc, jakou jsem kdy četl. Vaše péče a odborné znalosti mě z toho hrozného stavu vyléčily a vrátily mě zpět do života. Moji lékaři, zde, ve Velké Británii, jsou vaší péčí také ohromeni.

Ďakují vám všem za skvělou péči a přeji vám vše dobré.

Ian W. Elder

Foto: Václav Kříž

Foto: Václav Kříž

Rok prevence ve VFN

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze slaví! Letos to bude již 225 let, kdy se díky osobní intervenci císaře Josefa II. rozhodlo o umístění zdravotních ústavů na okraj Nového Města. Naše nemocnice stála u základů rozvoje medicíny v Čechách. A jak nejlépe prožít oslavu takového výročí? Tím, že budeme po **celý rok organizovat akce pro vás, naše pacienty.**

Letos tedy spouštíme tzv. **Rok prevence**, během něž se každý měsíc zaměříme na jednu oblast, kde prevence hraje důležitou roli, a budeme pro vás organizovat různá setkání, na nichž se o konkrétních nemocech a jejich prevenci dozvíte vše podstatné. Budou pro vás připravené pozoruhodné články a videa, budete mít možnost podstoupit různá preventivní vyšetření a podobně.

Nezapomeňte pravidelně sledovat naše internetové stránky www.vfn.cz, vše se tam včas dozvíte!

A proč právě prevence? Každý rok ve světě zemře více než 17 milionů lidí na kardiovaskulární nemoci. Přitom 80% z nich by se dle Světové zdravotnické organizace dalo zachránit díky prevenci. Kdyby se v ČR snížil výskyt tzv. civilizačních chorob, tedy chorob, kde prevence hraje zcela zásadní roli, o pouhých 5%, naše zdravotnictví by ušetřilo 10 miliard korun ročně. To jsou jen dva z mnoha příkladů, kde se jasně ukazuje, jak jedinečný význam má prevence, a přesto je u nás nadále zanedbávána.

Přitom většinou stačí vskutku málo! Chodit na pravidelné preventivní prohlídky a dodržovat několik málo zásad správné životosprávy.

Pojďte to tedy zkusit s námi. Již nyní v lednu se můžete těšit na akci, kde vám vysvětlíme vše okolo prevence očí a kde samozřejmě budete moci podstoupit některá základní preventivní vyšetření tohoto nejdůležitějšího ze všech smyslů. **(FB)**

Z obsahu

ROZHOVOR

8 Ženou v politice? Jde to...

CO DĚLAT, KDYŽ...

10 Praktické rady
11 První pomoc jednoduše a prakticky

PRŮVODCE LABYRINTEM ZDRAVOTNICTVÍ

12 Ochrana soukromí pacienta
13 Znáte svá práva pojištěnce?

ANKETA

14 Co pro vás bylo v roce 2014 největším dárkem?

PRO VAŠE ZDRAVÍ

15 Test na internetu odhalí, zda vás neohrožuje Parkinsonova nemoc
16 Odkládáte těhotenství na později? Pohlíďte si své zdraví

PARTNERSTVÍ A PROJEKTY

17 Je možné zjistit kompletní analýzu krve za 30 vteřin?
18 PragueONCO: lékaři, sestry a nemocní spolu proti rakovině

TÉMA

19 I teenager může být v krizi

V ZORNÉM POLI VĚDY

27 Spolupracujte s námi na vzniku sítě biobank
28 Nádory prsu a možnosti genetiky

MEDICÍNA V BĚHU ČASU

31 Nepřehlédnutelný profesor psychiatrie Vladimír Vondráček
32 Pražská disertace o kávě, čokoládě, čaji a tabáku z roku 1720

VY SE PTÁTE, MY ODPOVÍDÁME

Je ve VFN k dispozici ombudsman?

Protože si našich pacientů vážíme, zřídili jsme ve VFN post **nemocničního ombudsmana**. Může nastat situace, kdy se pacienti domnívají, že jejich práva byla porušena či ohrožena, nebo nám naopak chtějí sdělit, že byli s péčí ve VFN spokojeni. **Nemocniční ombudsman ve VFN dbá na ochranu práv pacientů.** Jeho posláním je pomoc pacientům, jejich rodinám a blízkým osobám.

Ombudsmanem VFN v Praze je MUDr. Jan Bříza, CSc., MBA, náměstek pro vědu, výzkum a vzdělávání. Kontaktovat jej můžete osobně, písemně, elektronicky či telefonicky. Další informace na www.vfn.cz v sekci Pacienti nebo na ombudsman@vfn.cz, telefon: 22496 2666 nebo 22496 2525. **(PP)**

KŘÍŽOVATKA, číslo 4, časopis Všeobecné fakultní nemocnice a 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze
• **Vydavatel:** Všeobecná fakultní nemocnice a 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze • **Registrace:** MK ČR E 13990
• **Periodicita:** čtvrtletník • **Redakce:** Bc. Eva Davidová, DiS., Bc. Petra Pekařová, Ing. Jana Tlapáková • **Korespondenci k obsahu zasílejte na adresu:** Bc. Petra Pekařová, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, ředitelství, U Nemocnice 2, 128 08 Praha 2, petra.pekarova@vfn.cz • **Placená inzercce:** strana 2 a 35 • **Výroba:** Design Communications, s. r. o. • **Náklad:** 2000 ks

Spartánská krev 2014

Měsíc listopad byl ve znamení Spartánské krve. Na Fakultním transfuzním oddělení VFN se odběry krve uskutečnily celkem třikrát. Spartánská krev je tradiční akcí, která je organizována

již osmým rokem. V letošním roce se Všeobecná fakultní nemocnice v Praze zúčastnila této akce již po šesté. Zapsáno bylo celkem 236 dárců, z nichž bylo 94 prvodárců. To je skvělý výsledek. Děkujeme velice všem dárcům a těšíme se zase příští rok! **(PP)**

Doktoři jsou taky lidi

Lékař vyšetřil pacientku a řekl jí: „Přineste mi moč za čtrnáct dní.“ Jaké bylo jeho překvapení, když mu po dvou týdnech donesla požadovanou tekutinu v demižonu. Už více než čtyřicet let docent Petr Bartůněk ze IV. interní kliniky

1. LF UK a VFN trpělivě shromažďuje úsměvné historky z prostředí ordinací, operačních sálů a také poslucháren lékařských fakult. Šesté rozšířené vydání knižní sbírky rozlič-

ných nevážných příhod z míst povětšinou vážných nabízí 608 svérázných, leč reálných příhod z lékařského prostředí. Knihu Doktoři jsou taky lidi vydalo OPTIO CZ. **(JF)**

Doktoři jsou taky lidi!

PETR BARTŮŇEK

Můžeš říct, jak se dostal do nemocnice, když to je, když jsi zdravý...

Závislosti ohrožují nejvíc děti a mládež

V ČR jsou zhruba dva miliony kuřáků, tři čtvrtě milionu problémových pijáků alkoholu, 400 000 uživatelů marihuany a další desítky tisíc lidí závislých na lécích, pervitinu, heroínu, tisíce patologických hráčů atd. Návykové látky a závislostní chování ohrožují nejvíce děti a mládež. Při nedávném průzkumu mezi dospívajícími ve věku 16 až 18 let se zjistilo, že až 30 % z nich začalo pravidelně kouřit již v jedenácti letech a více než 60 % lze považovat za pravidelné konzumenty alkoholických nápojů. I o tom diskutovali 4. listopadu účastníci komunikačního projektu 1. LF UK MEDialogy, zaměřeného na závislosti v Čechách. Pro vystudované adiktology, kteří se závislostmi zabývají, se tedy naskytá velké pole působnosti. Bakalářské, magisterské i doktorské vzdělání v oboru adiktologie nabízí jako jediná v ČR právě 1. LF UK. **(MF)**

Světový den diabetu

Ve středu 12. listopadu 2014 se pěší zóna na pražském Andělu proměnila v improvizovanou ordinaci – pod plachtou edukačního stanu tu pražští medicíni návštěvníkům již tradičně nabízeli vyšetření základních zdravotních parametrů a poradenství v oblasti diabetu druhého typu. Touto akcí, pořádanou souběžně v pěti městech ČR, se mezinárodní apolitická organizace IFMSA

CZ, která sdružuje studenty medicíny všech lékařských fakult v ČR, snaží u příležitosti Světového dne diabetu upozornit na rizikové faktory, symptomy a možnosti prevence diabetu 2. typu pomocí zdravého stravování a pravidelné fyzické aktivity. Pražská akce se povedla parádně – i díky studentům naší 1. lékařské fakulty! **(JF)**

Karcinom slinivky břišní je stále opomíjená hrozba

Světovým dnem karcinomu slinivky břišní byl letos poprvé vyhlášen 13. listopad. Odborníci chtějí zvýšit povědomí o tomto mimořádně agresivním nádorovém onemocnění. Navzdory veškerému mediánskému úsilí pětiletá doba přežití nemocných s karcinomem slinivky břišní činí pouze 5%. Podle expertních předpovědí se dá očekávat, že **v roce 2030 bude v Evropě druhou nejčastější příčinou úmrtí mezi zhoubnými nádory. Česká republika patří mezi země s alar-**

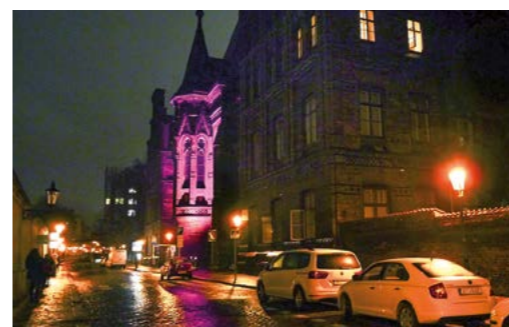
mujícím výskytem karcinomu slinivky břišní, podle statistik se řadí v incidenci karcinomu slinivky břišní na smutné první místo před Slovenskem, v úmrtnosti na druhé místo za Maďarsko. V současnosti vzniká nová celoevropská iniciativa s cílem sdružit experty zabývající se problematikou karcinomu slinivky břišní, politiky, pacienty a zástupce průmyslu ke spolupráci pro zařazení karcinomu slinivky mezi diagnostické a léčebné priority. **(PP)**

Foto: Petr Heřman, IFMSA CZ, Václav Kříž

Foto: Václav Kříž, prof. Matthew W. Leevy, Notre Dame University, USA

Průčelí porodnice „U Apolináře“ se zahalilo do purpurové

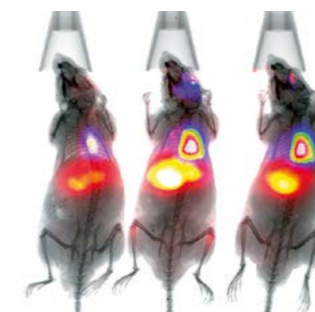
Empire State Building, Niagarské vodopády, Eiffelova věž a další stovky míst na celém světě spojila na jeden den purpurová barva. **17. listopadu se k nim připojila i Gynekologicko-porodnická klinika VFN a 1. LF UK**

„U Apolináře“. Po setmění až do půlnoci bylo průčelí budovy nasvíceno do purpurové. Klinika se přidala ke Světovému dni předčasně narozených dětí, který si 17. listopadu připomínali lidé na celém světě. V České republice se každoročně narodí přibližně 115 000 dětí, z toho asi 8,5 % předčasně – tedy před 37. týdnem těhotenství. Přestože porodnost u nás v posledních letech klesá, počet nedonošených dětí je trvale na vzestupu. Díky výborné péči českých lékařů a s pomocí špičkových technologií dnes drtivá většina těchto dětí přežije bez celoživotního handicapu. **(PP)**

Přístroj umožní sledovat dění v těle pomocí nanočástic

1. lékařská fakulta UK bude mít k dispozici unikátní přístroj, jenž umožní sledovat v reálném čase život uvnitř organismu pomocí „špiónů“ – superparamagnetických nanočástic oxidů železa, tzv. SPIONs. Na rozdíl od dosavadních zobrazovacích metod, které s sebou nesou zatěžující radioaktivní či rentgenové záření, případně používání alergizujících kontrastních látek, organismu neškodí. Princip metody představuje úplnou novinku. Přístroj je zatím vyvinut ke sledování malých laboratorních zvířat. Od tohoto zobrazovače magnetických částic očekávají vědci v budoucnu velký klinický přínos. Měl by odstranit nevýhody nyní používaných metod, tj. zátěž pro organismus pacienta či schopnost poskytnout pouze statický obraz. Přístroj bude součástí nově budovaného Centra pokročilého preklinického zobrazování na 1. LF UK. **(MF)**

I pacienti s nádory mozku si zaslouží komplexní péči

V ČR provedou lékaři ročně 350 až 400 operací agresivních zhoubných nádorů mozku (glioblastomů). Neuroonkologicky nemocných je však mnohem více a systematicky se jim u nás dosud nikdo nevěnoval. Často se stává, že se po operaci nebo ozáření dostanou z dohledu lékaře, který je primárně léčil, a jejich další osud není jednotně sledován. Cílem nové

Neurochirurgické a neuroonkologické kliniky 1. LF UK a Ústřední vojenské nemocnice Praha je poskytnout těmto vážně nemocným lidem na jednom místě veškerou potřebnou péči – od chirurgického výkonu přes ozáření či chemoterapii až po další případnou léčbu. V budoucnu by se zde měli dočkat komplexní léčby neuroonkologičtí pacienti z celé ČR. **(MF)**

Měření CO ve vydechovaném vzduchu

Kuřáci měli opět příležitost nechat si ve VFN změřit množství oxidu uhelnatého ve vydechovaném vzduchu: a to dne 2. listopadu u příležitosti Mezinárodního nekuřáckého dne. Měření se používá ke zjištění míry **znečištění organismu oxidem uhelnatým,** především u kuřáků k ověření míry expozice tabákovému kouři. Přístroj také ukazuje procento červených krvinek, na které je CO navázán, a které tudíž nemohou přenášet kyslík. Cílem této akce je motivovat kuřáky k odvykání kouření a poskytnout více informací o možnostech léčby. **(PP)**

Zájemci se mohou objednat:
Centrum pro závislé na tabáku
III. interní kliniky VFN a 1. LF UK, Fakultní poliklinika VFN, Karlovo náměstí 32, 128 08 Praha 2, tel.: 224 966 608.

Mikulášská nadílka ve VFN

Členové vedení naší nemocnice se rozhodli udělat radost ambulantním i hospitalizovaným pacientům a stejně též i zaměstnancům. Mikuláš, anděl a dva čerti navštívili vybrané kliniky a obdarovali ovocem nebo sladkostmi hodné pacienty a zaměstnance. Skromnou nadílku pacienti velice ocenili, protože jim zkrátila chvíle čekání na vyšetření nebo jejich hospitalizaci. Hodný Mikuláš s andělem a dva přísní čerti procházeli nemocnicí v pátek 5. prosince 2014. Na ty zlobivé si posvítí i v příštím roce. **(PP)**

Ženou v politice? Jde to...

Se vzduchem se na chvíli potopila až do hloubky 60 metrů, dobývá se rockovou muzikou – nejčastěji poslouchá Horkýže slíže, Guns N'Roses nebo Red Hot Chili Peppers – a chtěla by si pořídit motorku, protože ráda „cítí vítr ve vlasech“. Kromě toho ji baví knížky, historie a především Praha 2. I taková je její starostka Jana Černochová.

Jedním z vašich koníčků je historie a mytologie Prahy. V jaké historické době byste chtěla v hlavním městě žít a na jaké pozici působit?

Jsem ráda, že žiju přítomností. Loni jsme slavili 25 let od ukončení totality v naší zemi, určitě je z čeho se radovat. Ale byly samozřejmě doby, které jsou pro mě jako pro člověka, jenž má rád historii a architekturu, bezesporu zajímavé. Ať už šlo o éru Karla IV., kdy budoval Nové Město pražské, ale i o období 19. století, kdy starostové, jakým byl i Jan Prokopec, začali stavět obec Královské Vinohrady. Koncepčnost a nadčasovost jejích kroků je obdivuhodná i v 21. století, protože se skutečně snažili, aby měla obec zachovány všechny funkční prvky – radnici, kostel, školy, kulturní zařízení, jako je Národní dům na Vinohradech... Za tři roky od položení základního kamene byli schopni dostavět kostel, včetně stavebního povolení. V tehdejší době bych chtěla být muškou na jednání rady, abych věděla, jak dosáhli společenského konsenzu a autority. O to bychom se jako politikové měli snažit.

Myslíte si, že to měli dříve komunální politici jednodušší?
Ta doba vůbec jednoduchá nebyla. Patrně byli pod menším tlakem, na druhé straně měli nesporně větší odpovědnost, protože stavěli obec na zelené louce. Takže klobouk dolů před tím, co dokázali, co i po skoro 180 letech stále vidíme a co plní svůj účel naprosto úžasně. Podívejme se třeba na architekturu ulic – z leteckých snímků Prahy 2 je patrné, že například Korunní vede s návazností na Ječnou a Ressleru až dolů k Vltavě.

Začátkem listopadu 2014 jste složila slavnostní slib jako znovu zvolená starostka. V politice působíte již více než 15 let – jak těžké je být v ČR ženou na vedoucí pozici?

Domnívám se, že to těžké není – ať už v komunální politice nebo na úrovni poslanecké sněmovny – záleží především na vůli žen. Vždycky jsem odmítala kvóty, protože si myslím, že by pro ženy měly naopak spíš charakter zlé služby.

V POSLEDNÍ DOBĚ...

ČETLA

Evangelium podle Jidáše od Simona Mawera – knihu popisující život římského duchovního, který zjišťuje, zda Ježíš vstal z mrtvých, či nikoli.

SLYŠELA

Bohužel Hovory z Lán.

VIDĚLA

Jeruzalém.

POTĚŠIL JI

Výsledek komunálních voleb, byť ješitnost nepatří mezi její nejoblíbenější hříchy.

NAŠTVALO JI

Že se někteří lidé neumějí chovat a na převzetí medaile u příležitosti státního svátku 28. října přijdou nedůstojně oblečení.

ZKUSILA

V pravé poledne vystoupat za 40 minut na Masadu.

PŘIŠLA

O člověka, kterého si moc vážila a který bohužel loni v říjnu zemřel.

Mých šestnáct let v politice je důkazem, že když se chce, jde to.

Kdybyste měla možnost výběru, v čele které městské části Prahy stanete, jakou byste zvolila?

Jednoznačně „Dvojku“. Jen pokud bych měla čarovný proutek, chtěla bych k současné katastrální podobě Prahy 2 vrátit kus Vinohrad, o který jsme přišli v 60. letech. Vinohradská obec byla pro tehdejší komunistické představitele příliš buržoazní, tudíž se snažili Prahu 2 rozdělit. A bohužel se jim to podařilo. Ale na druhé straně bych nechtěla přijít o Vyšehrad ani o Nové Město a část Nuslí, protože všechna tato místa mají svůj genius loci. Miluji oblast kolem Apolináře. Před několika lety jsme nedaleko odtamtud rekonstruovali část parku Ztracenka – dělá mi radost, když vidím zaměstnance a studenty 1. lékařské i Přírodovědecké fakulty UK, jak si tam jdou sníst bagetu, vypít kafe nebo se učit na zkoušky. Je to skutečně univerzitní kampus v pravém slova smyslu, tedy i s odpočinkovými prostory. Kousek za policejním muzeem najdete zapomenuté místo, jež mám moc ráda a které se nám podařilo revitalizovat – a sice bastion u Božích muk, kde je nádherný výhled na Vyšehrad.

Takže se život městské části s životem VFN, 1. lékařské fakulty i dalších akademických institucí, které zde sídlí, v podstatě přirozeně prolínají?

Na Albertově máme vlastně první univerzitní kampus v naší zemi, takže i spoustu mladých lidí, a máme nemocnici, jejíž historie sahá až do 18. století. Zanedlouho si budeme připomínat 14. únor

Mgr. Jana Černochová se narodila 26. října 1973 v Praze. V jedné ze zasedacích místností úřadu nad ní „bdí“ bývalý starosta Jan Prokopec.

1945, kdy na Škaredou středu došlo k bombardování Prahy 2 a právě nemocnice na Karlově náměstí hrála tehdy zásadní roli, protože asi 1400 osob bylo zraněno a přes 700 zemřelo.

Z hlediska budoucnosti je pro nás samozřejmě fajn, že se chystá větší rekonstrukce nemocnice. Pořádáme také společné akce s VFN a 1. LF UK – například Dětskou pouť v Kateřinské zahradě, Urology Week spolu s primářem Zámečnickem z Urologické kliniky, otevřeli jsme zaměstnaneckou školkou... Obě instituce jsou našimi významnými rezidenty, takže se snažíme vyhovět jejich požadavkům. Areál nemocnice i fakulty je poměrně rozlehlý, proto jsem ráda, že se nám před lety podařilo zavést pendulující autobus, který nabírá pacienty a rozváží je. Nyní máme v rozpočtu mj. další etapu rekonstrukce parku Folimanka – chceme propojit horní část s dolní, aby se dalo jednoduše projít vysokoškolským kempusem.

Líbí se vám nápad oslavit 225 let VFN rokem prevence? Ostatně, chodíte vy sama na preventivní prohlídky?

Pokud nemocnice vymyslí nějaké projekty, milerádi se jich zúčastníme. Prevence různých onemocnění je důležitá, nemůžeme nepomáhat. A troufám si říci, že pomáháme rádi. Sama na preventivní prohlídky chodím, protože musím být kvůli potápění zdravotně v pořádku. Musím zařukat, jsem asi stále ještě ve věku, kdy nemám zásadní potíže. Naposledy jsem byla ve VFN na operaci slepého střeva – byla jsem jedním z prvních pacientů, kterému dělali tento výkon laparoskopicky. Vzpomínám na to v dobrém, protože mě lékaři pustili po třech dnech domů.

Mohly by naopak VFN a 1. LF UK udělat něco konkrétního pro občany „Dvojky“?

Určitě by nebylo špatné, kdybychom v Novinách Prahy 2, které

jsou měsíčníkem a distribuují se do všech domácností, zavedli pravidelnou medicínskou rubriku, kterou by plnili odborníci z vašich institucí. Je také velká škoda, že jsme zatím neudělali společnou akci na podporu dárcovství krve – myslím si, že na radnici je spousta ochotných dárců, sama jsem byla jedním z pravidelných. Pokud tedy chcete naši krev, můžete ji mít... ©

Máte vůbec čas těšit se také ze svých zálib?

Pod led se nerada potápím, takže tento koníček si v zimě nedopřeji. Ale pokud se týká třeba poslechu hudby a čtení, na to si určitě čas udělám. Nedávno jsem za jedinou noc přečetla naprosto úžasnou knížku Americký sniper, která je psána podle skutečné události. Příběh nejlepšího amerického odstřelovače, člena elitní jednotky SEAL, byl také zfilmován Clintem Eastwoodem, takže jsem měla v prosinci konečně důvod zajít do kina... (JAT)

co dělat, když...

Jaké regulační poplatky platí v roce 2015?

Od 1. ledna 2015 existuje **pouze regulační poplatek 90 korun** za využití lékařské pohotovostní služby nebo pohotovostní služby v oboru zubní lékařství. Tento regulační poplatek se neplatí, pokud v rámci pohotovostní služby ošetřující lékař sledal, že stav pacienta vyžaduje hospitalizaci. Regulační poplatek za pohotovost musí platit všichni pojištěnci, za děti samozřejmě jejich zákonní zástupci. **(PP)**

Jak mám správně hubnout?

Když hubnout, tak pomalu... Nový rok je ve znamení novoročních předsevzetí a přání zhubnout bývá nejčastějším. **Klíčem k úspěchu ale není radikální změna životního stylu.** Největší chybou je snažit se zbavit všech zlovyků naráz. Pokud chcete zhubnout, nesnažte se současně ještě přestat kouřit. **Začněte jíst často a malé dávky**, protože tělo mezi jídly nepřechází do úsporného režimu a nesnaží se vytvářet si tukové zásoby.

Zkuste nejprve vyměnit tučné mléčné výrobky za polotučné, zařadit do jídelníčku celozrnné pečivo místo bílého, jíst více ovoce a zeleniny, vyřadit sladké limonády.

Důležité: jezte pravidelně 5x denně, vybírejte pouze libová masa a polotučné mléčné výrobky, upřednostňujte rostlinné tuky před živočišnými a alespoň 5x denně jezte zeleninu nebo ovoce. **(PP)**

Co mě čeká při vyšetření RTG, MR nebo CT?

Rentgen pracuje s rentgenovým zářením, které má velkou schopnost pronikat hmotou. Používá se především k vyšetření kostí, zjišťování onemocnění plic či náhlých břišních příhod.

CT je počítačová tomografie, která také využívá rentgenové záření. Vyšetření probíhá ve speciálním tunelu, po jehož obvodu rotuje „rentgenka“ a detektory. Kontrastní látka pomáhá ke zlepšení zobrazení různých tkání. CT se používá v traumatologii při úrazech, v onkologii, u chorob mozku, páteře, hrudníku, břicha i pánve. Umí vyšetřit tlusté střevo, tepny i srdce.

Zkratka MR označuje **magnetickou rezonanci**. Umožňuje prohlédnout stejné části těla jako při rentgenu, ale bez použití záření. Využívá se pole silného magnetu a elektromagnetického vlnění. S velkou přesností lze zobrazit především měkké tkáně. Používá se pro vyšetření mozku, míchy a páteře i pro odhalení nádorů v oblasti hrudníku a břicha. **(PP)**

Pohotovost

KLINIKA DĚTSKÉHO A DOROSTOVÉHO LÉKAŘSTVÍ

Ke Karlovu 2, 120 00 Praha 2

Pohotovost pro děti a dorost

pondělí–pátek: 16.00–7.00

Volné dny: nepřetržitý provoz

Tel.: 224 967 777

KLINIKA ÚSTNÍ, ČELISTNÍ A OBLIČEJOVÉ CHIRURGIE

U Nemocnice 2, 128 08 Praha 2

Klinika nevykonává běžnou

zubní pohotovostní službu!

Pohotovost: Městská poliklinika,

Spálená 12, Praha 1

Stomatologická

pohotovostní služba

■ pondělí–pátek: 17.00–7.00

■ sobota, neděle a svátky:

nepřetržitý provoz

I. CHIRURGICKÁ KLINIKA

U Nemocnice 2, 128 08 Praha 2

Všeobecná ambulance

Pro akutní stavy nepřetržitý

provoz, tel.: 224 962 209

OČNÍ KLINIKA

U Nemocnice 2, 128 08 Praha 2

Pohotovostní oční ambulance

pondělí–pátek: 17.00–7.00

Volné dny: nepřetržitý provoz

Tel.: 224 962 344, 224 962 349

SPOLEČNÝ PŘÍJEM INTERNĚ NEMOCNÝCH

U Nemocnice 1, 128 08 Praha 2

Pro akutní stavy nepřetržitý pro-

voz, tel.: 224 962 928

ODDĚLENÍ OTORINO-LARYNGOLOGIE (ORL)

U Nemocnice 2, 128 08 Praha 2

Nepřetržitá pohotovostní služba

24 hodin denně, tel.: 224 962 315

(ambulance – kartotéka),

224 962 322

GYNEKOLOGICKO-PORODNICKÁ KLINIKA

Apolinářská 18, 128 51 Praha 2

Pohotovost 24 hodin denně.

Porodnice: porodní sál 2,

1. patro vlevo, tel.: 224 967 420

Gynekologie: příjmová ambulan-

ce: přízemí vpravo, tel.: 224 967 491

První pomoc jednoduše a prakticky

aneb může se vám jednou hodit... IV. díl

MUDr. Barbara Šimanovská¹,
MUDr. Matuš Nižnanský²

„Au, tys mě kopl do břicha!“

„Nebud' baba, zas taková rána to nebyla, ne?“

„Mně je nějak blbě, je mi strašná zima a chce se mi zvracet...“

„Nesimuluj.“

„Hele, co ti je? Mluv s náma, probud' se! Von je nějak divnej, zavolejte někdo záchranku!“

Sanitka, v nemocnici transfuze, urgentní operace a týden na jednotce intenzivní péče. **Diagnóza: vnitřní krvácení z natržené sleziny.**

Vnitřní krvácení – zákeřné zranění, které není vidět, a přesto může zraněného rychle ohrozit na životě. Jak to ale poznám? A co s tím můžu udělat? Jak bylo těch 5T, co když si je nepamatuju? A co je to vlastně ten šok?

Dobrá zpráva na začátek: 5T můžete v klidu zapomenout. Tato „protišoková“ opatření nemají smysl. U vnitřního krvácení je hlavní na tento stav včas pomyslet a zavolat záchranku – jedině tím můžete zachránit život.

CO TO JE?

Při vnitřním krvácení dojde k porušení cévy či orgánu uvnitř v těle a krev uniká z cévního systému dovnitř do těla. I obyčejná modřina, kterou všichni známe, je vlastně vnitřní krvácení, nicméně krev do ní „ztratíme“ tak málo, že nás to nijak neohrozí. Co je ale nebezpečné, je krvácení tam, kam se krev vejde hodně – nejčastěji jde o dutinu břišní a hrudní a častý mechanismus představuje právě natržení některého z měkkých a dobře prokrvených orgánů – např. jater či sleziny.

JAK TO POZNÁM?

Největší zákeřností vnitřního krvácení je fakt, že ho nemůžeme poznat. Diagnostikovat ho lze až v nemocnici s pomocí CT či ultrazvuku.

Proto musíme rozpoznat možnost vnitřního krvácení z mechanismu úrazu. Pokud někdo dostal ránu či úder do trupu, spadl z větší výšky, narazil se břichem na tvrdý předmět, byl sražen autem či sám měl bouračku

ve větší rychlosti (cca nad 40 km/hod.), máme podezření na vnitřní krvácení.

Jak postupně zraněný ztrácí krev, začne jevit i příznaky šoku – bude bledý, může mu být zima a špatně od žaludku, může omdlívat či se chovat „divně“ a postupně ztrácí vědomí. To ale nastává až při větší ztrátě krve, kdy už život zraněného může viset na vlásku.

Šok je pojem, který se používá v různých významech. Novináři rádi píší, že dotyčný byl v šoku. Nevíme, jestli v šoku psychologickém – akutním stresu z prožitých nehody, či ve smyslu zdravotnickém, kdy tak označujeme (zjednodušeně řečeno) stav, kdy proudí málo krve v cévním řečišti a orgány trpí jejím akutním nedostatkem. Příznaky budou v obou případech stejné – zraněný bude bledý, rozrušený, může se chovat divně, může mu být nevolno. Rozlišit, zda se jedná jen o psychologické rozrušení, či o závažné vnitřní krvácení, můžeme jen z toho, co se stalo – byl sražen autem, nebo jen stál na chodníku a koukal?

CO S TÍM?

Při nárazu do oblasti trupu (hrudník, břicho, pánev), pádu z větší výšky či při autonehodě nečekáme na příznaky, ale voláme záchranku hned. Možná zraněnému nic není, ale lépe sto zbytečně vyšetřených než jeden nevyšetřený mrtvý. Jakmile vás napadne, že to byla velká rána, hned volejte záchranku. Do doby, než sanitka přijede, zraněného uložte do pohodlné polohy, zateplete ho (přikrýt, podložit) a kontrolujte.

CO NEDĚLAT

Nevozte postiženého do nemocnice sami – jednak záchranáři mohou léčit už na místě, jednak se stav postiženého může zhoršit během jízdy ve vašem autě a také v nemocnici sanitka ví, kam jet, a je očekávána. Nezvedejte postiženého nohy – zraněnému se bude hůř dýchat a bude ho to bolet. Nedávejte postiženému pít – trávicí trakt je nedokrvený a mohl by začít zvracet. Stejně tak nedávejte žádné léky proti bolesti. **+**

¹ Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 1. LF UK a VFN Praha

² II. chirurgická klinika 1. LF UK a VFN Praha

Oba autoři jsou lektory předmětu Urgentní medicína v simulacích na 1. LF UK Praha a lektori sdržení ZDrSEM – výuka první pomoci a urgentní medicíny zážitkem, www.zdrsem.cz

Ochrana soukromí pacienta

Pacient má právo na ochranu citlivých informací o svém zdravotním stavu, které mohou být sdělovány pouze s jeho souhlasem nebo na základě zákonem stanoveného důvodu. Tomuto právu odpovídá povinnost mlčenlivosti nejen lékaře, ale i ostatních zdravotnických pracovníků.

MUDr. Mgr. Jolana Těšínová,
Ústav veřejného zdravotnictví a medicínského práva 1. LF UK

Důležitou celoživotní povinností všech zdravotníků je zachování mlčenlivosti o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděli v souvislosti s poskytováním zdravotní služby. Povinná mlčenlivost se týká jakýchkoli údajů – tedy rodinné, pracovní, sociální či osobní anamnézy nemocného –, které se zdravotnický pracovník dozví, ať již v průběhu komunikace se samotným pacientem, osobami blízkými nebo ostatními kolegy či ze zdravotnické dokumentace nebo jiných zápisů, vztahujících se ke zdravotnímu stavu dotčeného. Zdravotnický pracovník může sdělovat údaje o zdraví nemocného, pokud s tím pacient souhlasí nebo pokud plyne takové právo či dokonce povinnost z právního předpisu.

INFORMACE POSKYTOVANÉ SE SOUHLASEM PACIENTA

Nemocný má ústavně zaručené právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o jeho zdraví. Záležet tedy pouze na něm, zda si přeje, aby byly údaje o jeho zdravotním stavu sdělovány dalším osobám. Je to především pacient, kdo může zdravotnické pracovníky zprostit jejich povinné mlčenlivosti, a je jeho výsostným právem určit osobu či osoby, které mohou být informovány o jeho zdravotním stavu. Má také právo stanovit rozsah údajů, které mohou být poskytovány. Určenou osobou může být rodinný příslušník i kterýkoliv jiný člověk bez příbuzenského vztahu k pacientovi. Této osobě může nemocný udělit oprávnění nahlížet do zdravotnické dokumentace a pořizovat si její výpisy či kopie.

Pacient má rovněž možnost vyslovit úplný zákaz poskytování informací o jeho zdravotním stavu komukoli, a to i osobám blízkým – tedy včetně rodinných příslušníků (!). V takovém případě nemohou být údaje sděleny ani manželovi či manželce. Určení jednotlivých osob nebo vyslovení zákazu může výhradně nemocný kdykoliv změnit či zcela odvolat.

INFORMACE POSKYTOVANÉ BEZ SOUHLASU OSOBÁM BLÍZKÝM

Pokud je nemocný ve stavu, kdy nemůže určit osoby, které mohou být informovány o jeho zdravotním stavu

(např. je v bezvědomí), mají právo na aktuální údaje pouze osoby blízké. Má-li zdravotnický pracovník pochybnost, zda jde o osobu blízkou, dotčený musí prokázat svoji totožnost občanským průkazem, případně osvědčit tuto skutečnost čestným prohlášením, ve kterém uvede své kontaktní údaje a číslo průkazu totožnosti. Uvedené prohlášení je součástí zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi.

INFORMACE POSKYTOVANÉ BEZ SOUHLASU OSTATNÍM OSOBÁM

Bez souhlasu pacienta mohou lékaři i jiní zdravotníci sdělovat údaje o jeho zdravotním stavu pouze za přísných, zákonem stanovených podmínek a přesně vymezenému okruhu osob.

Za porušení povinné mlčenlivosti se nepovažuje:

- předávání údajů nezbytných pro zajištění návaznosti poskytovaných zdravotních služeb – např. předání informace o zdravotním stavu pacienta registrujícímu praktickému lékaři;
- sdělování, popřípadě oznamování údajů nebo jiných skutečností podle zákona o zdravotních službách či podle jiných právních předpisů – např. oznamovací povinnosti pro účely statistických zjišťování, přezkoumávání poskytované péče z pohledu úhrady zdravotních pojišťoven nebo povinnosti evidenčního charakteru;
- sdělování údajů nebo jiných skutečností pro ochranu vlastních práv – např. v trestním nebo občanskoprávním řízení, je-li jeho předmětem spor mezi poskytovatelem, popřípadě jeho zaměstnancem, a pacientem či jinou osobou uplatňující svoje práva;
- sdělování údajů nebo jiných skutečností pro potřeby trestního řízení způsobem stanoveným odpovídajícími právními předpisy – např. sdělování informací o zdravotním stavu pacienta na základě souhlasu soudce;
- plnění zákonem uložené povinnosti oznámit nebo překazit spáchání trestného činu – např. v případě týrání svěřené osoby. +

Foto: archiv 1. LF UK

Foto: Václav Kříž

Znáte svá práva pojištěnce?

Víte, na co máte jako pojištěnec zdravotní pojišťovny zákonný nárok? Práva pojištěnce a hrazené služby z veřejného zdravotního pojištění jsou definované zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Přinášíme vám přehled, na co máte jako pojištěnec nárok.

JUDr. Vladimír Maxima,
vedoucí Odboru revizí a vykazování zdravotní péče

POJIŠTĚNEC MÁ PRÁVO VYBRAT SI ZDRAVOTNÍ POJIŠTOVNU, LÉKAŘE NEBO DOPRAVNÍ SLUŽBU

Zdravotní pojišťovnu lze změnit jednou za 12 měsíců, vždy jen k 1. lednu následujícího kalendářního roku. Přihlášku je potřeba podat nejpozději šest měsíců před požadovaným dnem změny. Pojištěnec si může vybrat lékaře na území České republiky, který je ve smluvním vztahu s příslušnou pojišťovnou. V případě registrujícího lékaře (praktického, praktického pro děti a dorost, praktického zubního, ženského) lze tuto možnost využít jednou za tři měsíce.

Vybrat si může také dopravní službu, která je ve smluvním vztahu k dané pojišťovně.

POJIŠTĚNEC MÁ PRÁVO NA ZDRAVOTNÍ PÉČI BEZ PŘÍMÉ ÚHRADY

Každému pojištěnci musí být zajištěna časová a místní dostupnost hrazených služeb poskytovaných smluvními poskytovateli příslušné zdravotní pojišťovny. Má právo na poskytnutí hrazených služeb v rozsahu a za podmínek stanovených výše uvedeným zákonem, přičemž poskytovatel nesmí za tyto hrazené služby přijmout od pojištěnce žádnou úhradu. Také za léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely nesmí být požadována přímá úhrada, jsou-li hrazeny ze zdravotního pojištění a předepsány v souladu s tímto zákonem.

MÁ PRÁVO NA KONTROLU POSKYTNUTÉ ZDRAVOTNÍ PÉČE

Na vyžádání lze získat od zdravotní pojišťovny 1x ročně bezplatně individuální účet, který informuje o zdravotní péči uhrazené pojištěnci za posledních 12 měsíců i o zaplacených regulačních poplatcích a doplácích na léky. Pojištěnec si může vyžádat doklad o zaplacení regulačního poplatku či doplatku.

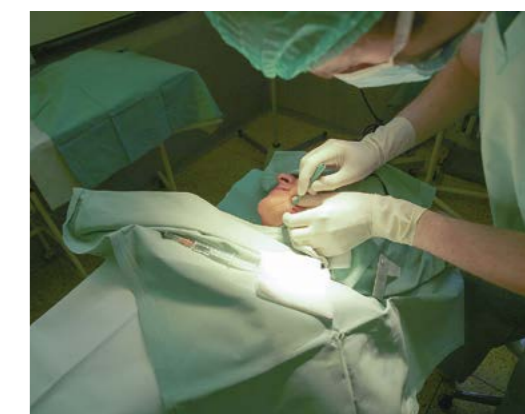
POJIŠTĚNEC MÁ PRÁVO NA ÚHRADU NÁKLADŮ

Jedná se o uhrazení částky přesahující limit pro regulační poplatky a doplatky. Také lze požadovat náhradu nákladů, které vynaložil na neodkladnou zdravotní péči nebo zdravotní služby čerpané v cizině, a to pouze do výše stanovené pro úhradu takové péče, pokud by byla poskytnuta na území ČR.

Má-li pojištěnec za to, že mu nejsou poskytovány hrazené služby v souladu s tímto zákonem, může podat stížnost podle zákona o zdravotních službách.

HRAZENÝMI SLUŽBAMI JSOU V ROZSAHU A ZA PODMÍNEK STANOVENÝCH TÍMTO ZÁKONEM:

- zdravotní péče preventivní, dispenzární, diagnostická, léčebná, léčebně rehabilitační, lázeňská léčebně rehabilitační, posudková, ošetrovatelská, paliativní a zdravotní péče o dárce krve, tkání a buněk nebo orgánů, související s jejich odběrem,

- poskytování léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely, zdravotnických prostředků a stomatologických výrobků,
- přeprava pojištěnců a náhrada cestovních nákladů,
- odběr krve a odběr tkání, buněk a orgánů určených k transplantaci a nezbytné nakládání s nimi,
- přeprava žijícího dárce do místa odběru, odtud do místa poskytnutí zdravotní péče související s odběrem a zpět i náhrada cestovních nákladů,
- přeprava zemřelého dárce do místa odběru a z tohoto místa,
- přeprava odebraných tkání, buněk a orgánů,
- prohlídka zemřelého pojištěnce a pitva včetně přepravy,
- pobyt průvodce pojištěnce ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče,
- zdravotní péče související s těhotenstvím a porodem dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem. +

CO PRO VÁS BYLO V ROCE 2014 NEJVĚTŠÍM DÁRKEM?

Stres kolem shánění vánočních dárků máme úspěšně za sebou stejně jako rekapitulaci uplynulého roku našeho osobního i profesního života. Co pro vás bylo v roce 2014 největším dárkem? Zeptali jsme se pedagogů, studentů i pacientů, co jim v loňském roce udělalo největší radost.

Kristýna Kučerová, 23 let, studentka 5. ročníku Všeobecného lékařství 1. LF UK

Mým největším dárkem bylo loňské léto, kdy jsem absolvovala klinickou stáž IFMSA CZ v jihovýchodní Asii, konkrétně v Thajsku. Se stáží byla spojena i má účast na celosvětové konferenci této organizace na Tchaj-wanu. Když už mi škola umožnila pobyt v těchto končinách, rozšířila jsem si ho o poznání dalších tří zemí, a to Hongkongu, Singapuru a Indonésie. Cestování je mým velkým koníčkem a doufám, že se mi opět naskytne dostatek příležitostí poznávat ještě další země.

Ing. Markéta Sochorová, 41 let, vedoucí Studijního oddělení 1. LF UK

Největší dárek jsem dostala od pana docenta Radima Kočvary z Urologické kliniky VFN a 1. LF UK, který v roce 2014 úspěšně provedl operaci mého syna Marka. Za to bych jemu, špičkovému dětskému urologovi, i celému kolektivu Urologické kliniky chtěla moc poděkovat. Zdraví je něco, co mnozí bereme jako samozřejmost do chvíle, než nastane nějaký problém a uvědomíme si, že je to dar nejcennější. Jsem moc ráda, že 1. lékařská fakulta nepole-

vuje ve svém úsilí vychovat dobře připravené mladé lékaře, kteří se po letech praxe mohou stát kvalitními odborníky ve svém oboru a budou rozdávat ty nejcennější dárky všem potřebným lidem. Je to věc, která má smysl.

doc. MUDr. Petr Bartůněk, CSc., 75 let,

IV. interní klinika VFN a 1. LF UK

Mám-li vyjádřit okamžik, kdy jsem byl v průběhu roku 2014 opravdu šťastný, přinesla ho bezpochyby zpráva, že vnučka Barbora, která ukončila studium na prestižní University College London s vyznamenáním, získala navíc cenu za nejlepší magisterskou práci roku Oxford Art Journal Prize.

MUDr. Jiří Votruba, 45 let, primář I. kliniky tuberkulózy a respiračních nemocí VFN a 1. LF UK

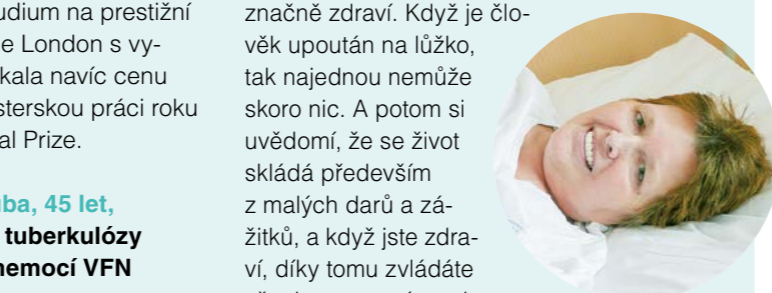
Začínám věřit, že čas se skutečně dá ohýbat, přetáčet a kroutit do spirál, jak se nám to snaží objasnit moderní fyzika. Případá mi, že je to skutečně „okamžik“, kdy jsem vloni přemýšlel o předsevzetích do nového roku a najednou je tady zase adventní čas. Z rádia zní vánoční hudba, červík stresu někde uvnitř opět začíná

hledat, protože čas se zase trochu zrychlil. Vidím to i na synovi, vyrostl za rok o čtyři centimetry – ale kdyby mi manželka neřekla, že musela koupit nové boty a oblečení, ani bych si toho snad nevšiml. Když balila jeho starší věci pro charitu, viděl jsem, že za poslední dva roky vyrostl o pořádný kus. V pneumologii v roce 2014 nevybuchla žádná odborná „bomba“, ale když si vzpomenu na diskuze s kolegy před pár lety a porovnám, je to s ohledem na uplynulý rok jako se synovým oblečením. S přáním úspěšného a šťastného nového roku.

Markéta Křehnáčová, 66 let, pacientka I. chirurgické kliniky VFN a 1. LF UK

Největším dárkem pro mě je jednoznačně zdraví. Když je člověk upoután na lůžko, tak najednou nemůže skoro nic. A potom si uvědomí, že se život skládá především z malých darů a zážitků, a když jste zdraví, díky tomu zvládáte všechno ostatní mnohem líp. Poznala jsem tady úžasný personál, lékaře i sestřičky, a především pana doktora Schmidta. Sestřičky jsou vynikající, ani nemůžu některou z nich jmenovat, abych ostatní neurazila. A kromě zdraví musím vyzdvihnout svoji rodinu, která mě podržela, mám skvělé děti i vnoučata. A to je život, člověk se má radovat z každého krásného nového jitra. Všem bych tedy přála do nového roku hlavně to zdraví. +

Test na internetu odhalí, zda vás neohrožuje Parkinsonova nemoc

Stává se vám, že mluvíte, křičíte, či dokonce nadáváte ze sna? Podarilo se vám někdy divokým prožíváním snu poranit sebe či svého partnera?

Tým lékařů a výzkumníků z Neurologické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze, který se věnuje chronickým degenerativním onemocněním centrálního nervového systému (neurodegenerativním onemocněním), uvedl do provozu internetovou aplikaci, jež vám formou jednoduchého dotazníku pomůže zjistit, zda nejste ohroženi Parkinsonovou nemocí. V případech s oprávněným podezřením lékaři nabízejí další vyšetření k ověření diagnózy.

OTESTUJTE SE ZA 3 MINUTY

Zmíněnou užitečnou internetovou aplikaci najdete na adrese poruchyspanku.lf1.cuni.cz. Vyplněním jednoduchého dotazníku se během přibližně tří minut můžete sami otestovat a zjistit míru vlastního rizika.

PORUCHY CHOVÁNÍ V REM SPÁNKU...

Při neurodegenerativních onemocněních postupně zanikají některé populace nervových buněk, což je spojeno s vážnými neurologickými a psychiatrickými příznaky. Parkinsonova nemoc na sebe upozorní omezením hybnosti, svalovou ztuhlostí a případně třesem, ale může mít i psychické příznaky. V posledním desetiletí výzkum neurodegenerativních chorob zaznamenal výrazný pokrok. „Vědci například zjistili, že existují vzácnější poruchy spánku, které mohou být předzvěstí závažného onemocnění nervové soustavy. Patří mezi ně neklid v jedné z fází spánku, tzv. porucha chování v REM spánku,“ upozorňuje prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc., zástupce přednosty Neurologické kliniky a Centra klinických neurověd 1. LF UK a VFN v Praze.

... NEMUSEJÍ BÝT POUHOU KURIOZITOU

REM spánek je fáze spánku, jež se opakuje během noci vícekrát a je typická bohatými, dějovými a emočně podbarvenými sny. Ve spánku se obvykle člověk nehýbe a nedá se poznat, zda se mu právě něco zdá. Aktivita, o nichž se mu zdá, ve skutečnosti neprovádí, nehýbe se, nemluví ze spánku, protože v REM spánku jsou fyziologicky „odpojeny“ nervové dráhy, které vedou povely ke svalům. Díky tomuto „odpojení“ člověk ve snu vnímá svoje chování a pohyb jako skutečné, ale přitom zcela klidně bez pohybu leží. To však neplatí v případech tzv. poruchy chování v REM spánku, která se označuje zkratkou RBD – z anglického rapid eye movement sleep behavior disorder.

Člověk trpící touto poruchou se ve spánku viditelně pohybuje a chová podle právě probíhajícího snu. „Nejedná se o pouhou kuriozitu, ale o možnou předzvěst závažné nemoci. Nejde jen o to, že jedinec s RBD se při prožívání snů může zranit nebo ublížit svému spolunocležníkovi, když se mu třeba zdají sny, v nichž bojuje s nepřítelem. Horší je, že osoby postižené RBD jsou ve vyšší míře ohroženy rozvojem Parkinsonovy nemoci a dalších neurodegenerativních onemocnění,“ vysvětluje profesor Šonka.

Vzhledem k očekávání nových léčebných postupů, které zbrzdí či zastaví rozvoj neurodegenerace, je včasný záchyt nemocných s RBD pro neurologii velkou výzvou. **(RED)**

Odkládáte těhotenství na později? Pohlídejte si své zdraví

Stále více žen v dnešní době odkládá mateřství na pozdější věk. S věkem se však nejen snižuje úspěšnost početí, ale také se zvyšuje riziko zdravotních komplikací během těhotenství. V dnešní době jsou již dostupná vyšetření, která mohou určit, co by mohlo dané ženě způsobit při plánovaném rodičovství komplikace. Ženy mají možnost předejít zbytečným zdravotním potížím.

Mnoho mladých žen se mezi 20. a 30. rokem života rozhodne zaměřit se na budování profesního postavení nebo finančního zajištění. Mladé páry si chtějí ještě žít společným životem bez závazků, velkou módou je cestování po světě a poznávání nových krajín a kultur. „Ve dvaceti nebo 25 letech si dnes málokterá mladá žena umí představit, že bude matkou, a proto mateřství odkládá na později. Smutnou pravdou ale je, že úspěšně počít a donosit dítě bez zdravotních komplikací stojí v dnešní době stále více úsilí,“ konstatuje MUDr. Karín Malíčková, primářka Laboratoře klinické imunologie a alergologie Ústavu lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN a 1. LF UK v Praze.

Mladé ženy, které plánují odložit své těhotenství a mateřství na dobu po 35. roce věku, by se měly více zajímat o své reprodukční zdraví. „Existuje celý soubor tzv. reprodukčních imunologických laboratorních vyšetření. Všem ženám, které plánují do budoucna odklad mateřství, doporučujeme, aby si testy nechaly alespoň jednou provést,“ vysvětluje MUDr. Malíčková. Potřebné odběry lze provést bez závislosti na dni menstruačního cyklu či užívání hormonálních léků. Výsledky jsou pro pacientky připraveny za deset dní od náběru. „V případě nutnosti posouzení výsledků lze ženu objednat na následnou konzultaci s lékařem reprodukční imunologie,“ doplňuje MUDr. Malíčková.

VYŠETŘENÍ, KTERÁ MOHOU ŽENY PŘED OTĚHOTNĚNÍM PODSTOUPIT:

- **Testování protilátek proti fosfolipidům:** jde o vyšetření protilátek zasahujících do systému srážení krve mimo jiné i v cévách placenty. Tyto protilátky mohou způsobit potraty v časném i pozdním stadiu těhotenství. Mohou zapříčinit neprospívání plodu v průběhu těhotenství nebo také preeklampsii, tedy stav v pozdním těhotenství, kdy žena příliš přibývá na váze, otéká, má zvýšený krevní tlak a poruchy činnosti placenty.
- **Testování protilátek proti ovarii:** toto vyšetření zjistí přítomnost protilátek proti hormonálně aktivním buňkám vaječnicků. Jejich přítomnost může značit tzv. autoimunitní selhání funkce vaječnicků.
- **Testování protilátek proti zona pellucida:** zona pellucida je ochranný obal vajíčka. Probíhají zde zásadní děje umožňující oplodnění vajíčka spermií. Pokud se tyto protilátky u ženy potvrdí, snižují šanci na přirozené početí.
- **Testování protilátek proti spermiím:** tyto protilátky může vytvářet i žena. Nejčastěji je najdeme v hlenu uzavírajícím děložní hrdlo. Tam se navážou na pronikající spermie, a buď je znehybní, nebo obalí jejich hlavičky (akrosomy), čímž znemožní splnutí spermií s vajíčkem.
- **Testování protilátek proti annexinu V:** annexin V je nazý-

ván též placentárním protisrážlivým faktorem. Jeho protilátky vedou ke snížení dostupnosti tohoto ochranného protisrážlivého faktoru a jsou jednou z příčin časných potratů.

■ **Testování anti-Müllerian hormonu (AMH):** jedná se o hormon, který je v nezralých vajíčkách, čekajících na vzbuzení – hormonální impuls, aby v budoucnu dozrála. Jejich počet se s věkem přirozeně snižuje, a tím se také kontinuálně snižuje AMH. Tento hormon tedy správně ukazuje počet zbylých vajíček. Jeho nízká hladina v krvi může upozornit na nedostatečnou zásobu vhodných vajíček pro oplození, a tedy na hrozící předčasnou menopauzu.

Pokud má žena patologický nálezy v jednom nebo i v několika uvedených testech, ještě není nic ztraceno. Existují různé způsoby tzv. imunointervenční léčby, která může přispět k normalizaci nálezů a ke zvýšení šance na početí. „Významné místo v řešení problémů s početím u žen s imunologickými příčinami poruch plodnosti mají pracoviště reprodukční medicíny a léčebné postupy asistované reprodukce,“ dodává MUDr. Malíčková.

S pozitivitou některého z testů se můžete obrátit na svého gynekologa, imunologa se zaměřením na reprodukční imunologii nebo na specialistu z oboru reprodukční medicíny. **(RED)**

Foto: Václav Kríž

Foto: archiv výrobce, Václav Kríž

Evropské dotace pomáhají péči o nezralé novorozence

Evropské peníze pomáhají našim nejmenším. Všeobecná fakultní nemocnice v Praze získala díky evropské dotaci finance pro projekt „Péče o nezralé novorozence“, reg. č. CZ.2.16/3.1.00/21564, který byl realizován v partnerství s 1. lékařskou fakultou UK v Praze.

Jako součást tohoto projektu bylo zakoupeno přístrojové vybavení, kterým bude podpořen výzkum v oblasti zkvalitnění péče o nezralé novorozence a následná implementace jeho výsledků do klinické praxe. Celkem bylo pořízeno pro oddělení neonatologie Gynekologicko-porodnické kliniky VFN a 1. LF UK 31 moderních zdravotnických přístrojů za téměř

19 milionů korun. Dotace činila více než 15,7 mil. Kč a zbývající finanční prostředky na nákup zdravotnických přístrojů uhradila VFN z vlastních zdrojů.

Hlavním záměrem projektu je prostřednictvím nově pořízeného přístrojového vybavení zavést do klinické praxe „best practices“ v léčbě nezralých novorozenců a zároveň vytvořit ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze špičkové neonatologické pracoviště s mezinárodní prestiží v oblasti vzdělávání a výzkumu. +

Kombinovaný inkubátor pro intenzivní péči s možností varianty otevřeného lůžka

Je možné zjistit kompletní analýzu krve za 30 vteřin?

Ano, je to možné. Díky novému unikátnímu přístroji, který zakoupil Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN a 1. LF UK, lze provést kompletní analýzu krevního obrazu během třiceti vteřin. A o jaký přístroj jde? Je to automatická hematologická linka XN-3000DI, která umožňuje automatizovat v jednom běhu další, nová a progresivní hematologická vyšetření. Kromě zřejmých úspor času se do budoucna naskytá možnost průlomových výsledků v diagnostice a v predikci vývoje některých onemocnění stejně jako v racionalizaci medikace.

Uvedený přístroj zakoupený z prostředků výzkumného projektu Ministerstva zdravotnictví ČR RVO VFN 64 165 je zatím první plně automatizovaný morfologický

hematologický analyzátor, uvedený do provozu ve státech střední Evropy.

Přístroj umožňuje získat během třiceti sekund celkem 27 parametrů krevního obrazu, které slouží k určení různých typů anémií, nebo naopak leukocytóz při zánětu, leukemii a podobně. To však někdy nestačí a je nutné provést i mikroskopické ověření morfologie buněčných populací periferní krve a určit typy abnormálních krevních buněk. Nový koncept umožňuje všechny procesy této

analýzy, které dříve trvaly více než 30 minut, včetně mikroskopického vyhodnocení krevních nátěrů, automatizovat, standardizovat a připravit konkrétním podmínkám v laboratoři.

Přístroj zásadně zkrátí dobu čekání na výsledky a díky novým parametrům mohou lékaři lépe předvídat budoucí vývoj onemocnění a racionalizovat medikaci. I proto je možné významně snížit zátěž pacienta medikamenty a ekonomickou náročnost léčby.

Komunikační propojení mezi moduly pomocí řídicího expertního softwaru umožňuje i vzájemné sdílení informací, náhled a validaci výsledků i ze vzdálených pracovišť. To je vhodné i pro vědecký kontakt při zapojení do mezinárodních vědeckých projektů. **(PP)**

PragueONCO: lékaři, sestry a nemocní spolu proti rakovině

„Chceme se prostě jen společně domluvit, jak nejlépe léčit naše pacienty s rakovinou – a to také přímo s nimi.“ I takto zní motto konference PragueONCO 2015, pořádané ve spolupráci 1., 2. a 3. lékařské fakulty UK a Onkologické kliniky VFN, na které rovněž probíhá setkání s nemocnými a patientskými organizacemi.

doc. MUDr. Petra Tesařová, CSc., Onkologická klinika 1. LF UK a VFN

U příležitosti této akce se 21. až 23. ledna již po šesté sejdou v Clarion Congress Hotel Prague ve Vysočanech čeští, moravští a slovenští onkologové se svými zahraničními kolegy, ale i s odborníky ze sféry ostatních medicínských oborů, kteří řeší problematiku zhoubných nádorů.

Už od počátku se snažíme, abychom postihli mnohorozměrnost onkologické problematiky a díky tomu mohli nemocným poskytnout špičkovou moderní terapii. K té ovšem patří také sesterská a ošetrovatelská péče na nejvyšší úrovni, proto se během konferen-

ce věnujeme i vzdělávání sester. Všechno naše úsilí, odborné přednášky, praktické ukázky léčby a informace o novinkách v terapii směřují především k jejich příjemci – k pacientovi s rakovinou. Problematika zhoubných nádorů je velmi aktuální, jejich výskyt stále stoupá a úmrtnost na ně už útočí na první místo, které zatím patří srdečním a cévním chorobám.

ZAMĚŘENO NA NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY ONKOLOGICKÉ LÉČBY

Z tohoto důvodu pořádáme vždy v předvečer kolokvia odpolední setkání s pacienty a patientskými organizacemi. Tentokrát bude jeho program věnován nežádoucím účinkům onkologické léčby a jejich zvládnutí – s cílem zlepšit kvalitu života nemocných. Onkologický pacient se může ocitnout ve dvou rozdílných situacích. V případě prvním je jeho onemocnění vyléčitelné, ale vyžaduje náročnou a často toxickou léčbu. Potom musí přestat řadu nepříjemností, obtíží a komplikací. Ty ale vyměňuje za naději, že se zcela uzdraví. Ve druhém případě je rakovina nevyléčitelná, avšak na pacientech se jejich onemocnění často vůbec nepozná a dlouhodobě vedou kvalitní život s minimem potíží. Ideálně je jejich jedinou nepříjemností onkologická léčba. Jejím smyslem je život co nejdéle prodloužit, ale nezpůsobovat pacientovi utrpení. Z toho důvodu používáme rozdílnou léčebnou

strategii a zapojujeme dostupné prostředky podpůrné péče.

PŘIJĎTE SE ZAPOJIT DO DISKUSE I VY

O tom, jak vidí problém nežádoucích účinků pacienti a co jim můžeme ke zmírnění nebo k odstranění obtíží nabídnout my, zdravotníci, mohou přijít nemocní a jejich blízcí diskutovat nebo jen poslouchat odpoledne 21. ledna 2015 od 14.00 hodin do hotelu Clarion (stanice metra Vysočanská). Všichni jsou srdečně zváni. Podrobný program patientského semináře si lze přečíst na internetových stránkách www.pragueonco.cz.

NEBUDOU CHYBĚT ANI ŠPIČKOVÍ LÉKAŘI Z USA

Na letošním PragueONCO vystoupí významní zahraniční hosté. Z Harvardovy univerzity ve Spojených státech přiletí profesor Eric Winer, z Mnichova profesorka Nadia Harbeck, oba odborníci na léčbu rakoviny prsu. Těšit se můžeme na profesora Volkera Heinemanna z Mnichova či profesora Axela Grotheyho z Mayo Clinic v USA, kteří se věnují cílené léčbě nádorů tlustého střeva a konečníku. Vystoupí také doktor Ondřej Kalous z Kalifornské univerzity v USA a doktorka Rikke Rasmussen z výzkumného centra Dánské onkologické společnosti, která se zabývá problematikou mozkových nádorů. +

PACIENTSKÁ SEKCE PROBĚHNE 21. LEDNA 2015 OD 14.00 V PRAŽSKÉM HOTELU CLARION.

Pacientskou sekci přišel v loňském roce podpořit i zpěvák Daniel Landa

I teenager může být v krizi

Psychiatrickou péči potřebuje v České republice každým rokem přibližně 200 tisíc dětí a adolescentů. V období puberty se vytváří nejen osobnost jedince, ale mohou vzniknout i vážná duševní onemocnění – třeba schizofrenie, poruchy příjmu potravy či poruchy chování, často na podkladě poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD).

Téma zpracovali prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc., prof. MUDr. Hana Papežová, CSc., a MUDr. Petra Uhlíková z Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze

Péče o adolescenty s psychiatrickým onemocněním vyžaduje specifický přístup, který zohlední vývojový aspekt mentálně nezralého, ale fyzicky dospělého jedince. Příznaky duševních poruch u teenagerů se mohou lišit od jejich typických projevů v dospělosti – častěji mají sklony k sebepoškození a sebevražednému chování, chybí jim dostatečný náhled na míru chorobnosti stavu, nespolupracují při léčbě a jejich diagnostiku ztěžují projevy dospívání.

NEPODCEŇUJTE SEBEDESTRUKTIVNÍ SKLONY

Další komplikací léčby v období dospívání jsou otázky sociální a právní, při práci s adolescenty je nutné zároveň spolupracovat se zákonnými zástupci a dalšími osobami a institucemi, které se angažují v péči o dítě.

Adolescenti s duševní poruchou jsou v závislosti na možnostech daného pracoviště přijímáni na dětská nebo dospělá lůžka. Teenageři se závažnými příznaky, např. agresivitou nebo sebevražedným chováním, jsou

ROČNĚ SPÁCHÁ SEBEVRAŽDU 5–10 DĚTÍ MLADŠÍCH 15 LET A ASI 40 VE VĚKU 15–19 LET.

obvykle přijati mezi dospělé nemocné. Těchto pacientů není málo – ročně spáchá sebevraždu 5 až 10 dětí mladších 15 let a asi 40 ve věku 15 až 19 let. Nedokonalých pokusů je ale mnohonásobně více, odhaduje se, že deseti- až čtyřicetnásobně.

Sebeпоškození je u psychiatrických pacientů padesátinásobně častější než v běžné populaci. Nejčastějšími příčinami jsou **konflikty v rodině, školní problémy** nebo **počínající partnerské potíže**, rizikové je i **užívání alkoholu a drog**. Bylo například zjištěno, že u adolescentů s poruchami příjmu potravy dochází v 35 %

k mírnému sebeпоškození, v 65 % k závažnému a 2 % mají dokonce sebevražedné sklony.

Specifickým problémem dospívání jsou také **důsledky šikany**, které je vystaveno asi 12 % dětí do 13 let. Počet telefonátů na Linku bezpečí, které se týkaly sebe-destructivního chování, se v letech 2008–2013 zdvojnásobil na více než 1300 hovorů za rok.

UNIKÁTNÍ DENNÍ STACIONÁŘ PŮSOBÍ JIŽ 15 LET...

Péče o adolescenty s duševními poruchami není systematicky řešena – kromě Denního stacionáře pro adolescenty Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze neexistuje v České republice ambulantní specializované psychiatrické pracoviště pro uvedenou věkovou kategorii. Založení Denního stacionáře v říjnu roku 1999 navázalo na předchozí tradici dětského psychiatrického oddělení. Zaměřením na rizikovou a opomíjenou kategorii adolescentů a **volbou moderního přístupu k léčbě formou intenzivní denní péče naše psychiatrická** ➤

Foto: We Make Media

Foto: www.freeimages.com

klínka o několik let předběhla současnou reformu psychiatrické péče, jež směřuje k většímu podílu psychiatrických ambulantních služeb.

! ŘEKŇTE SVÉMU PEDIATROVI...

- **... o změnách v životě dítěte,** jako jsou změna školy, spolužáků, třídního učitele, odstěhování kamaráda a další. I když je nepovažujete za důležité, na dítě mohou mít i s časovým odstupem zásadní vliv.
- **... o změnách v chování dítěte,** i když jsou přechodné. Významné mohou být nepřiměřené projevy strachu, úzkosti, vzteku, odmítání některých aktivit, změny spánku a chuti k jídlu, ale i nepřiměřená radost a nadbytek aktivity.
- **... dáváte-li svému dítěti léky či potravinové doplňky nebo máte-li speciální stravovací režim.**
- **... o každém projevu agresivity nebo o sebevražedném chování,** včetně „pouhých“ úvah a diskusí o smrti a sebevraždě. Každá forma agrese vůči okolí (pokud se nejedná o sebeobranu) nebo vůči vlastní osobě by měla být důvodem k vyšetření.
- **... pokud máte podezření, že má vaše dítě psychické problémy nebo jeho psychický vývoj není v pořádku.** Požádejte pediatra o doporučení ke specializovanému vyšetření. V první fázi to může být dětský psycholog nebo dětský psychiatr. Je obvyklé, že uvedení odborníci spolupracují a v případě potřeby si pacienta předají.
- **... pokud si zajistíte psychologické nebo psychiatrické vyšetření či léčbu dítěte na vlastní žádost.** Je rozumné o tom vašeho pediatra informovat a předat mu zprávu od specialisty, na kterou máte jako zákonní zástupci dítěte vždy nárok.

... ROČNĚ SE V NĚM VYSTRÍDÁ VÍCE NEŽ 50 DOSPÍVAJÍCÍCH

Denní stacionář pro adolescenty s komunitní formou vedení a samosprávou pacientů pečuje o mládež ve věku od 14 do 21 let, výjimečně jsou přijímáni pacienti 12 – 23letí. Podmínkou je statut studenta, život s primární rodinou a dostatečná psychická zralost umožňující zapojení do psychoterapie ve skupině vrstevníků.

Terapeutický program probíhá každý pracovní den od 8.00 do 16.00 hodin, na oddělení je zajištěna výuka ve třídě Základní školy při VFN. Stacionář má kapacitu 15 pacientů, za rok se v něm vystřídá průměrně 55 dospívajících, maximální délka docházení je stanovena na 12 týdnů. Určen je pro diagnostiku a léčbu emočních, adaptačních, psychosomatických nebo neurotických poruch, dále poruch příjmu potravy a počínajících nebo odeznívajících schizofrenních epizod.

Do stacionáře nemohou být přijati pacienti s abúzem alkoholu a návykových látek, dále pokud odmítají léčbu nebo stupeň jejich psychického onemocnění vyžaduje hospitalizaci. Program stacionáře zahrnuje individuální a skupinovou psychoterapii, arteterapii (léčení prostřednictvím výtvarných aktivit), ergoterapii (léčení pomocí vykonávání přiměřené práce), léčebnou tělesnou výchovu, autogenní trénink (metoda psychoterapie sloužící k dosažení pocitu uvolnění) či rodinnou terapii. Pro adolescenty s poruchami příjmu potravy nabízí specifický stravovací režim a skupinovou terapii ve spolupráci s Centrem pro diagnostiku a léčbu poruch příjmu potravy.

V roce 2001 bylo na Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN založeno Centrum dorostové a vývojové psychiatrie, jehož zaměřením je komplexní terapeutická a poradenská péče v oblasti dětské a dorostové psychiatrie, klinický výzkum a pregraduální i postgraduální výuka. Denní stacionář pro adolescenty je nyní součástí tohoto centra. +

Foto: www.freeimages.com

Průvodce péčí...

Jak bojovat proti poruchám příjmu potravy

Nárůst rizikového jídelního chování souvisí s rozšířením spektra poruch příjmu potravy (PPP) – od mentální anorexie a bulimie až po psychogenní (záchvatové) přejídání. Obezita, která často navazuje na psychogenní přejídání, představuje celosvětový zdravotní problém, který se zatím nepodařilo prevencí zásadně zredukovat. Proto jsou strach z obezity a obavy ze stigmatizace spojeny s narůstající nespokojeností s vlastní postavou, která paradoxně vede od původně velmi žádoucího zdravého životního stylu k nezdravé a posléze patologické změně jídelního chování.

JAKÉ JSOU RIZIKOVÉ FAKTORY PPP

Vznik poruch příjmu potravy způsobí většinou souhra několika rizikových faktorů – **adolescence, charakteristických rysů osobnosti, genetických faktorů a nepříznivých životních událostí**. Riziko představují také **nevhodné diety**, od omezení a hladovění až po vegetariánství, veganství a další modifikace. Vznikají termíny jako ortorexie (patologická posedlost zdravou výživou), bigorexie (porucha vnímání vlastního těla u mužů závislých na posilování, zneužívajících potravinové doplňky a anabolické látky), drunkorexie (redukce příjmu potravy s pitím kalorického alkoholu) či pregorexie (anorektické příznaky v těhotenství). Někdy diagnózu PPP zakrývají.

Také princip omezení hraje roli v přejídání, protože nejvíce toužíme po tom, co si odíráme. **Psychogenní (záchvatové) přejídání** je – podobně jako drogové závislosti a ADHD – spojováno se syndromem narušené závislosti na odměně. Při dietách je jedinec náchylnější k excesům či negativní emocionalitě a přejedení může náladu krátkodobě zlepšit. Dietní chování v adolescenci také predikuje dlouhodobě významný nárůst hmotnosti.

Riziko pro vznik PPP představuje i **kult štíhlosti** založený na proklamacích „kdo není hubený, je ošklivý

ÚČAST V PROGRAMU ProYouth JE DOBROVOLNÁ, ANONYMNÍ A BEZPLATNÁ.

a méně hodnotný“. Obézní děti jsou často terčem posměchu a vyšší index tělesné hmotnosti (BMI) předpovídá větší nespokojenost s vlastním tělem.

Osobnostními rizikovými faktory jsou impulzivita, perfekcionismus, depresivní a úzkostné poruchy či negativní emocionalita. Genetické studie rodin prokázaly zvýšený výskyt rizikových osobnostních rysů i u příbuzných pacientů. Specifické riziko představují zážitky studu, vleklé

CO JE CO?

SCHIZOFRENIE – projevuje se poruchami myšlení a vnímání, dochází ke zhoršení mentálního výkonu a ke změnám chování. U dospívajících jsou často přidruženy poruchy nálady a příznaky může překrývat experimentování s návykovými látkami.

PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY – nadměrné zaměření na kontrolu příjmu potravy, hmotnosti a vzhledu pomocí diet, zvracení, fyzické aktivity nebo užívání léků.

PORUCHY CHOVÁNÍ – opakované disociální, agresivní a vzdorovité chování, např. rvačky, krádeže, ničení majetku, zakládání ohně, krutost k okolí, útoky z domova, trvalá silná neposlušnost.

ADHD (ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER) – základními příznaky jsou nepozornost, hyperaktivita a impulzivita. Projevy musí být dlouhodobé a ovlivňovat většinu aktivit dítěte. Přetrvávají od předškolního věku až do dospělosti.

problémy v rodině a neadekvátní tlak rodičů na výkon a štíhlost. Vznik PPP pak zvyšují sexuální zneužívání, emoční zanedbávání či např. soužití rozdílných kultur.

ZKUSTE INTERNETOVÝ PREVENTIVNÍ PROGRAM ProYouth

Informace o rizikových faktorech poskytují podklady pro tvorbu preventivních programů. Jejich cíle lze shrnout následovně:

- zlepšit znalosti, sebezvědomí a sebevědomí,
- podporovat různorodost,
- chápat změny v pubertě,
- upravit jídelní návyky a snížit držení diet,
- snížit posměch,
- pracovat s médii,
- zlepšovat zvládání stresu.

Pro kvalitní prevenci je důležitá mezioborová i zahraniční spolupráce. V roce 2012 vytvořilo **Centrum pro poruchy příjmu potravy Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze** díky mezinárodní spolupráci evropský program internetové prevence PPP ProYouth (www.proyouth.eu). Primárně je určen pro mladé lidi ve věku 15 až 25 let s nezdravým jídelním režimem, nespokojeností s vlastním tělem a rizikem vzniku onemocnění. Zaregistrovat se ale může každý (bez ohledu na věk), kdo potřebuje pomoc a podporu v oblasti PPP, zdravého životního stylu a duševního zdraví. Mnoho postižených hledá odbornou pomoc pozdě, nebo ji dokonce vůbec nehledá, což zvyšuje riziko dlouhodobého trvání obtíží. Účast v programu ProYouth je dobrovolná, anonymní a bezplatná a zahrnuje psychoedukaci, prevenci, svépomocné aktivity, poradenskou i časnou léčebnou intervenci pomocí internetu.

Zkušenosti z projektu a jeho vyhodnocení plánujeme na naší klinice využít pro vznik komplexního preventivního programu rizikového chování u dětí a adolescentů v České republice. +

Představujeme

Psychiatrická klinika VFN a 1. LF UK

O psychiatrii jako lékařském oboru a o psychiatrickém oddělení možno mluvit od 1. listopadu 1790, kdy byla otevřena nová velká všeobecná nemocnice (naše fakultní nemocnice) a „Tollhaus“ (česky blázinec), který se nacházel v dnešní administrativní budově technického odboru.

Přes klášter u svaté Kateřiny (dnešní Neurologická klinika) nakonec psychiatrie skončila v současné budově, kde působí od roku 1844 (1846).

Psychiatrická klinika VFN a 1. LF UK je akreditovaným pracovištěm v oboru psychiatrie a zároveň je součástí systému komplexní péče a postgraduálního vzdělávání v psychiatrii. Poskytuje komplexní diagnostickou a léčebnou péči pro pacienty s duševními poruchami v akutním stavu na standardních lůžkových odděleních a superkonziliární péči pro pacienty obtížně diagnostovatelné, farmakorezistentní či jinak komplikované. Pracoviště využívá nejnovějších metod léčby, např. repetitivní transkraniální magnetickou stimulaci mozku.

Klinika má v současné době 120 lůžek na pěti odděleních a tři denní stacionáře (Denní stacionář pro léčbu poruch příjmu potravy,

Denní stacionář pro adolescenty a Denní stacionář Karlov pro dospělé pacienty).

Součástí Psychiatrické kliniky jsou rovněž specializovaná centra:

- Centrum pro diagnostiku a léčbu Alzheimerovy demence,
- Centrum pro diagnostiku a léčbu poruch příjmu potravy,
- Centrum pro biologickou diagnostiku a léčbu,
- Centrum psychiatrických a behaviorálních věd,
- Centrum pro léčbu poruch vyvolaných stresem,
- Centrum lékařské psychologie a psychoterapie,
- Centrum dorostové a vývojové psychiatrie.

Ročně je na klinice hospitalizováno průměrně 1 500 pacientů, denními stacionáři projde ročně 250 – 300 pacientů a v ambulancích je vyšetřeno kolem dvanácti tisíc pacientů. +

KONTAKT: Psychiatrická klinika VFN a 1. LF UK
Ke Karlovu 11, 121 08 Praha 2 ☎ Telefon: 22496 5344, 22496 5345

JSME TU PRO VÁS

prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.

přednosta kliniky

Psychiatri pro dospělé, sexuolog, byl dlouholetým předsedou Psychiatrické společnosti ČLS JEP, je místopředsedou Sexuologické společnosti ČLS JEP.

Koníčky: sport (tenis, cyklistika), výtvarné umění (zač. 20. st.)

Kontakt: jiri.raboch@vfn.cz

MUDr. Irena Zrzavecká

primářka kliniky

Odborné zaměření: biologická psychiatrie a farmakoterapie.

Koníčky: kolo, lyže, cestování, zahrada

Kontakt: irena.zrzavecka@vfn.cz

Bc. Zuzana Fišarová

vrchní sestra

Specializovaná sestra pro psychiatrii, management ve zdravotnictví.

Koníčky: pes, potápění, lyžování, historie

Kontakt: zuzana.fisarova@vfn.cz

MUDr. Petra Uhlíková

vedoucí lékařka

Centra dorostové

a vývojové psychiatrie

a Denního stacionáře

pro adolescenty

Psychiatri pro dospělé, děti a dorost. Je členkou výboru Sekce dětské a dorostové psychiatrie Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Kontakt: petra.uhlikova@vfn.cz

prof. MUDr. Hana Papezová, CSc.

vedoucí Centra pro

diagnostiku a léčbu

poruch příjmu potravy

Psychiatri a psychoterapeut, založila Sekci pro poruchy příjmu potravy Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Koníčky: turistika, cyklistika, cestování, výtvarné umění

Kontakt: hana.papezova@vfn.cz

OCENĚNÝ LÉKAŘ: Už od gymnázia jsem chtěl být genetikem

Cenu Josefa Hlávky, která je každoročně udělována mladým talentovaným vysokoškolákům a vědcům, obdržel v listopadu 2014 absolvent

1. lékařské fakulty UK MUDr. Antonín Šípek. Devětadvacetiletý genetik a v současné době postgraduální student 1. LF UK se zabývá především vrozenými vývojovými vadami a různými odchylkami lidských chromozomů v souvislosti s neplodností.

„Už od gymnázia mi bylo jasné, že jednou budu dělat genetiku. Inspiroval mě k tomu otec, který se sám vývojovým vadám věnuje téměř třicet let. Jen jsem nevěděl, jestli se ke genetice dostanu přes studium medicíny, nebo přírodních věd, ale nakonec zvítězila medicína,“ říká MUDr. Šípek.

V současné době působí v Ústavu biologie a lékařské genetiky 1. LF UK a VFN v Praze. Nezabývá se jen laboratorním výzkumem, ale také má v ambulantní péči dětské pacienty s různými vývojovými vadami. Na fakultě též vyučuje genetiku

a klinickou genetiku a účastní se různých studií pro účely Národního registru vrozených vad ČR. Již několik let se podílí na popularizaci genetických témat na českém internetu.

VROZENOU VÝVOJOVOU VADU MÁ TŘI AŽ PĚT PROCENT DĚTÍ

Podle MUDr. Šípka se ročně v ČR narodí zhruba 100 000 dětí a u 3 až 5 procent z nich se zjistí vrozená vývojová vada. K těm nejtěžším patří například rozštěpy neurální trubice, závažné srdeční vady nebo komplexní genetické syndromy.

„Díky zlepšující se prenatalní diagnostice – tedy zejména ultrazvuku i dalším vyšetřovacím metodám – se daří zjišťovat vrozené vady již v poměrně časných stadiích těhotenství. Pokud je poškození závažné a zjistí se do 24. týdne těhotenství, může se matka rozhodnout pro umělé ukončení gravidity. Je to určitě těžké rozhodnutí, ale právě pomocí moderní diagnostiky se o těchto závažných vadách můžeme dozvědět již před narozením, čímž dáme matce možnost volby,“ říká doktor Šípek.

MATEŘSTVÍ NEODKLÁDEJTE

Je dnes již známým faktem, že se v posledních 25 letech v ČR znatelně zvýšil věk rodiček. Podle údajů z roku 2013 bylo více než 20 procent všech těhotných žen starších 35 let, což je přibližně pětkrát více než v roce 1989. Dá se říci, že v tomto ohledu naše republika dohání některé země západní Evropy, například Francii.

„Vyšší věk matky je nejen znevýhodňujícím faktorem pro početí samotné, ale prokazatelně

rozdíl, jestli je oplodněno vajíčko zdravé osmnáctileté dívky, nebo čtyřicetileté ženy, která má už něco za sebou,“ vysvětluje. Jako odborník tedy rozhodně nedoporučuje mateřství příliš odkládat.

STIHNE UČIT NEJEN BUDOUCÍ LÉKAŘE, ALE I PLAVCE

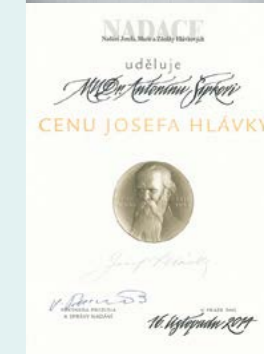
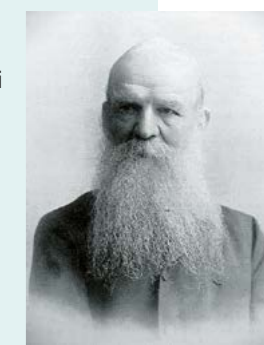
Kromě výzkumu a ambulance se doktor Šípek věnuje ještě vytváření takzvaných WikiSkript, tedy internetového výukového portálu pro mediky, který si píše sami studenti či učitelé. Patří tedy k průkopníkům medicínského e-learningu. „Za pět let existence projektu se v databázi nashromáždilo téměř osm tisíc článků,“ pochvaluje si.

I když je odbornými činnostmi mladý lékař značně vytížený, najde si čas i na aktivní odpočinek. Je členem plaveckého klubu Bohemians Praha, kde trénuje začátečníky, a působí také jako rozhodčí na plaveckých závodech. A pokud mu zbude chvílka, věnuje se své zálibě v modelech vojenského letectva a fantasy literatuře. (MF)

KE ZKOUMÁNÍ VÝVOJOVÝCH VAD MĚ INSPIROVAL OTEC.

rizikovým faktorem například pro vznik Downova syndromu,“ říká doktor Šípek. Ženská vajíčka, která mohou být později oplodněna, se nacházejí ve vaječnicích již od narození. Stárnou tudíž stejně jako celý organismus a jsou vystavena řadě škodlivých vlivů. „Je tedy

Cenu Josefa Hlávky mohou dostat talentovaní studenti pražských veřejných vysokých škol, brněnské techniky a nadaní pracovníci Akademie věd České republiky do 33 let věku. O jejím udělení rozhoduje správní rada nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových na návrh rektorů těchto vysokých škol, předsedy Akademie věd ČR a ředitele IKEM v Praze. Ocenění je spojeno s předáním diplomu a nadačního příspěvku ve výši 25 000 korun. Cena Josefa Hlávky je zpravidla předávána před státním svátkem 17. listopadu na zámku Josefa Hlávky v Lužanech u Přeštic.

Dobří studenti matematiky dostanou při přijímačkách na 1. LF UK body navíc

Máte známého, který chce studovat všeobecné lékařství? Nebo chce být vaše dítě zubařem? Pak by vás mohlo zajímat, že studenti, kteří měli na střední škole jedničky a dvojky z matematiky, budou mít nově při přijímání na 1. lékařskou fakultu UK výhodu. Za dobrý prospěch v tomto předmětu získají body navíc. Pravidlo platí už pro akademický rok 2015/2016.

Podle děkana 1. LF UK prof. MUDr. Aleksiho Šeda, DrSc., výsledky analýz úspěšnosti vysokoškolských

studentů prokazují, že ti, kteří byli na střední škole dobří v matematice, zvládají bez problémů studia na vysoké škole včetně lékařství. „Je zřejmé, že i pro studium medicíny jsou schopnost a ochota osvojit si mnoho informací a zároveň s nimi kvalitně pracovat nezbytné a neoddelitelné,“ uvedl děkan.

„Pokud uchazeč o studium lékařských oborů absoluuje na střední škole nejméně čtyři roky matematiku s hodnocením jedna nebo dvě, získá 10 bodů,“ vysvětlila proděkanka 1. LF UK prof. MUDr. Jana Dušková, DrSc. Započítává se známka na konci 1. až 3. ročníku a ve 4. ročníku v pololetí, u víceletých gymnázií analogicky známky za poslední čtyři roky studia. Plný počet bodů, který může uchazeč včetně bonifikace při přijímacím řízení získat, je 310. Detaily o přijímacím řízení najdete na stránkách www.lf1.cuni.cz, kde si můžete prohlédnout i nové video o fakultě... © (MF)

Mikulášská nadílka od mediků

V pátek 5. prosince 2014 se Spolek mediků českých (SMČ) jako každý rok postaral o tradiční převrpení u hospitalizovaných dětí, když je navštívil svatý Mikuláš se svými pomocníky: čertem a andělem.

Tento projekt patří mezi studenty k nejoblíbenějším a zájem o něj stále roste. V průběhu celého listopadu je v knihovně SMČ umístěn Mikulášův pletený koš, do něhož studenti i někteří zaměstnanci fakulty pravidelně nosí dárečky v podobě plyšových hraček a sladkostí, které poté Mikuláš rozdává dětem. **V letošním roce jsme obdarovali děti na foniatrii, urologii a dětských odděleních VFN v Praze, Nemocnice Na Bulovce a FN Královské Vinohrady.**

Jako první do pokoje vždy vkročil mírumilovný Mikuláš, jenž se představil a uvedl děti do příjemné atmosféry, kterou podporovali

i éteričtí andělé. Nejmenší popularitu si s sebou stále vláčí čert, který často musí zůstat za dveřmi pokoje, někdy se dítě dokonce rozpláče i při pouhém pomyslení na něj. Tehdy musí zasáhnout jeho andělský protiklad a malého nezbedu uklidnit hračkou, případně mu dovolí dotknout se jeho křídel. I letos jsme navštívili spoustu dětí a doufáme, že s námi alespoň na chvíli zapomněly na své nemoci. Děkujeme velmi všem, kteří se do projektu zapojili a umožnili nám vykouzlit záři v dětských očích.

Iva Novotná,
členka představenstva SMČ

Foto: Petr Heřman

Spolupracujte s námi na vzniku sítě biobank

Často se nás kolegové, ale také naši známí či přátelé z různých oborů ptají: „Co je vlastně ta Banka biologického materiálu?“ Odpověď většinou zní: „Banka biologického materiálu je pracoviště, které zpracovává a dlouhodobě skladuje biologické vzorky pro následné použití k vědeckým účelům.“

doc. Mgr. Kateřina Jirsová, Ph.D., a prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA,
Banka biologického materiálu 1. LF UK

Naše Banka biologického materiálu (biobanka) vznikla na 1. lékařské fakultě UK na základě projektu **BBMRI_CZ, s jehož podporou má vzniknout síť biobank v České republice.** Jedná se o tzv. velkou evropskou infrastrukturu, jejímž cílem je vybudovat a propojit v EU národní biobanky a spolupracovat ve sféře biomedicínského výzkumu. Vzorky získáváme na základě spolupráce s Všeobecnou fakultní nemocnicí v Praze a soustředíme se zejména na získávání vzorků od pacientů s nádorovým onemocněním.

Laikům musíme upřesnit, že nejde o banku, jež by připravovala tkáň či buňky pro použití k léčbě, ale že cílem především je, abychom **sesbírali dostatečný počet vzorků od pacientů s určitou diagnózou.** Vzorky použijeme k výzkumu, jenž povede k objasnění podstaty a mechanismů dané nemoci, ke zlepšení diagnostiky či léčby. Je zřejmé, že vzorky chorob, které se vyskytují často, shromáždíme poměrně rychle, možná již za několik let, ale sběr vzorků vzácných onemocnění (vyskytujících se u méně než jednoho z 2000 obyvatel), které se postupně chystáme získávat, může trvat i desítky let.

V praxi pracuje biobanka následujícím způsobem: před plánovanou operací seznámí ošetřující lékař pacienta, od něhož by bylo možné získat vhodný vzorek, s projektem,

a zeptá se ho, zda chce spolupracovat a poskytnout biobance k vědeckým účelům část tkáně, která musí být odstraněna během operace. Při odběru krve, který se před plánovaným zákrokem provádí, se lékař ptá, zda pacient souhlasí s tím, že část krve bude odebrána pro zpracování v biobance. Pokud se pacient chce na projektu podílet, vyjádří svůj souhlas podpisem na formuláři informovaného souhlasu. Potom obdrží jeho kopii spolu s dalšími informacemi. Získané vzorky se rychle přepraví z VFN na 1. lékařskou fakultu k dalšímu zpracování. **Z krve se na Ústavu lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. LF UK a VFN připraví sérum, plazma a z části krevních buněk se izoluje DNA.** Vzorky se uchovávají zamražené při -80 °C. Získaná tkáň se zpracovává na Ústavu patologie 1. LF UK a VFN, kde se uchovává v roztoku, jenž umožňuje vyšetření nukleových kyselin, nebo se zamrazuje v parách tekutého dusíku při -156 °C. Jednotlivé vzorky se skladují rozdělené na malé shodné díly, takzvané alikvoty, jež lze posléze použít nejen pro širokou škálu výzkumných metod, ale i pro více různých pokusů či projektů. Pro potřeby biobanky byla vytvořena databáze, v níž se shromažďují údaje o vzorcích; doprovodné informace o pacientech se do databáze přenášejí v anonymizované podobě.

Biobanka začala pracovat v březnu 2013 po vybudování zázemí, zejména diagnostické laboratoře a kryoskladu. Vzorky získáváme ve spolupráci s klinikami VFN, především s klinikou gynekologicko-porodnickou, urologickou, stomatologickou a I. chirurgickou. **Za 18 měsíců jsme zpracovali vzorky od více než 1000 pacientů a připravili z nich přes 15 000 alikvotů.** Tým biobanky je tvořen především lékaři a techniky, etickými otázkami se zabývá bioetik ve spolupráci s Etickou komisí VFN a 1. LF UK. V současné době na pracovišti zavádíme systém kvality ISO 9001 a začínáme poskytovat vzorky pro klinické studie a grantové projekty, jež se zaměřují na medicínskou či biomedicínskou tematiku. Vedle toho, že spolupracujeme na řadě výzkumných projektů získáváním vzorků, umožňuje stávající kapacita BBM také vzorky pro různé projekty dlouhodobě skladovat. S podporou BBMRI_CZ dosud vzniklo pět vědeckých publikací, věnujících se zejména možnostem diagnostiky nádorových onemocnění. +

Zamrazování tkáně v parách dusíku

Pocta Antonínu Dvořákovi
21. koncert z cyklu Fakulta v srdci Karlova

čtvrtek 23. dubna 2015 v 19 hodin
kostel sv. Ignáce na Karlově náměstí

Foto: Vladimír Šigut

Nádory prsu a možnosti genetiky

Rakovina prsu je nejčastějším onkologickým onemocněním žen v České republice. Uvádí se, že ve věku 80 let jí trpí 8 – 10 % pacientek. Pro každý nádor platí, že čím dříve je u svého nositele diagnostikován, tím větší vzniká pravděpodobnost, že bude úspěšně vyléčen.

MUDr. Jaroslav Kotlas, primář Ústavu biologie a lékařské genetiky 1. LF UK a VFN

Proto jsou preventivní vyšetřovací programy, zaměřené právě na výskyt nádorových onemocnění u některých cílových skupin obyvatel, již mnoho let jedním z hlavních úkolů našeho zdravotnictví. Prudký rozvoj poznatků v genetice přinesl i nové informace o vlivu genetických faktorů na vznik nádorů. Genetické vyšetření se za určitých podmínek může stát součástí vyšetření preventivního.

NÁHODNÉ VERSUS RODINNÉ CHOROBY

Nádory prsu – ale i všechna ostatní onkologická onemocnění – lze z genetického hlediska rozdělit do dvou skupin. První tvoří choroby obvykle nazývané jako náhodné, které se objeví u osob ve vyšším věku. Někdy lze vysledovat výraz-

opakují u více jejích členů. V takovém případě hovoříme o rodinném (familiárním) výskytu a předpokládáme, že genetická predispozice je u těchto nemocných větší než v případě prvním.

ZAMĚŘENO NA GENY BRCA1, 2

Pokud existuje podezření, že se jedná o rakovinu prsu s rodinným výskytem, mělo by být doporučeno vyšetření genetikem. Ten provede tzv. genealogické vyšetření, jehož cílem je stanovit – co možná nejpřesněji – počet nemocných v rodině, jejich příbuzenské vztahy, věk, ve kterém postižené osoby onemocněly, a popřípadě i typ onemocnění. Na základě mezinárodně dohodnutých kritérií klinický genetik rozhodne, zda je doporučeno laboratorní molekulárně genetické vyšetření, či nikoli. V případě nádorů prsu jsou vyšetřovány především změny (mutace) v genech BRCA1, 2 (breast cancer), ale v současnosti již i v některých dalších genech se vztahem ke vzniku familiárních karcinomů prsu.

NALEZENÉ ZMĚNY VÝZNAMNÉ I PRO DOSUD ZDRAVÉ PŘÍBUZNÉ

Výsledek laboratorního vyšetření může být dvojitý. Pokud je u vyšetřované osoby nalezena v analyzovaném genu změna, jež je na základě současných znalostí prohlášena za příčinu onemocnění, může tím být ovlivněn další postup léčby včetně rozsahu operace. Naprosto

zásadní význam má ovšem takový nálezný pro doposud zdravé příbuzné, kteří mohli změnu zdědit. Pokud si to přejí, je u nich možné provést tzv. presymptomatické vyšetření, které stanoví, zda mutaci zdědili, či nikoli. Doposud zdraví nosiči genetické dispozice mají vysoké riziko, že v budoucnu onemocní. Proto by měli být doporučeni k návštěvě specializovaného centra, kde jim bude poskytnuta dlouhodobá intenzivní preventivní péče. V případě plánovaného rodičovství jsou v souladu s našimi zákony dostupné metody asistované reprodukce, jež umožní narození potomka, který již rodinou dispozicí ve svých genech nenese.

Pokud u vyšetřované osoby změna v genech nalezena není, nelze zcela vyloučit, že v rodině neexistuje. Je proto vhodné souhlasit s uschováním genetického materiálu do budoucna, kdy na základě nových poznatků může být pokračováno v dalších analýzách. +

Foto: Can Stock Photo

Foto: Petr Heřman

Poznejte s námi další zajímavé osobnosti

Se jménem 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze jsou spjata jména významných českých odborníků, mezi něž patří např. uznávaný onkolog profesor Pavel Klener, chirurg profesor Pavel Pafko či sexuolog docent Jaroslav Zvěřina. Z podnětu profesora Štěpána Svačiny, emeritního děkana 1. LF UK, vznikl již v roce 2000 cyklus besed, zvaných Křeslo pro Fausta, jež právě takové osobnosti představuje veřejnosti.

v říjnu

PLUKOVNÍK ROBERT ŠLACHTA

Dnes třiačtyřicetiletý Robert Šlachta svou policejní kariéru začal před 24 lety jako řadový policista na služebně v jihomoravských Pohořelicích. Odtud po dvou letech přešel k zásahovce do Brna a později začal působit v jednotce brněnské expozitury Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu. Od roku 2002 byl ve funkci vedoucího expozitury Národní protidrogové centrály v Brně a o dva roky později se stal zástupcem ředitele. V roce 2007 nastoupil do funkce zástupce ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování na Policejním prezidiu v Praze. Od ledna 2008 až dosud je ředitelem Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu. Pokud zbývá Robertu Šlachtovi volný čas, věnuje ho sportu, především běhání. (MF)

v listopadu

DOCENT BOHUMIL SEIFERT

Absolvoval v roce 1981 Fakultu dětského lékařství UK v Praze. Od října 2003 vede Ústav všeobecného lékařství 1. LF UK. Z odborných oblastí se věnuje gastroenterologické problematice a na toto téma také publikuje a přednáší. Podílel se na řízení několika domácích i mezinárodních studií v ordinacích praktických lékařů a je spoluautorem doporučených postupů pro praktické lékaře pro oblast gastroenterologie. Je hlavním autorem učebnice Všeobecné praktické lékařství. Bohumil Seifert je ženatý a má dvě děti, dceru a syna. Jeho manželka je dětská lékařka. Ve volném čase lyžuje, jezdí na kole, hraje tenis a golf. Rád cestuje a chodí po horách. Je rovněž chalupářem a občas i zahradníkem. (MF)

VYŠLA NOVÁ PUBLIKACE „KŘESLO PRO FAUSTA 2014“

Rozhovory se všemi hosty diskusních podvečerů loňského roku, které vedla Marie Retková, jsou shrnuty v novém díle publikace „Křeslo pro Fausta 2014“. Kniha vydaná nakladatelstvím Galén je mj. v prodeji na pokladně děkanátu 1. LF UK, Kateřinská 32, Praha 2. (ED)

DO KŘESLA PRO FAUSTA JSOU V NEJBLIŽŠÍ DOBĚ ZVÁNI

29. ledna od 17.00

Pavel Kohout, spisovatel

26. února od 17.00

Michal Viewegh, spisovatel

26. března od 17.00

docent Radim Kočvara,

vedoucí lékař dětského oddělení Urologické kliniky 1. LF UK a VFN

V DOPORUČENÝCH PŘÍPADECH JE CELÉ GENETICKÉ VYŠETŘENÍ HRAZENO Z VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ.

nou přítomnost negativních zevních rizikových faktorů, například kouření a nezdravého životního stylu. Většinou se také jedná o případy, které se vyskytují v rodině ojediněle. Především tento poslední aspekt odlišuje druhou skupinu. Tu tvoří onemocnění, jež se v rodině

Přijďte do Akademického klubu na „dixík“

Jak už je ustáleným zvykem, i v novém roce se můžete při pravidelných středečních koncertech v Akademickém klubu ve Faustově domě zaposlouchat do Dixielandu 1. LF UK. Ač je to k nevíře ☺, tento soubor existuje v různých obměnách už více než 40 let a z jeho původních členů ze 70. let v něm působí již jen čtyři – zakladatel a charismatický leader kapely, trumpetista prof. Jiří Tichý, trombonista doc. Karel Šulc, doc. Michal Tichý a pisatel těchto řádků. Po sametové revoluci absolvovala kapela řadu zahraničních zájezdů a uskutecnila několik nahrávek. Za tu dobu v ní působilo pár vynikajících zpěvaček, např. Jitka Vrbová a Eva Emingerová, v posledních desetiletích zůstala kapele věrná zpěvačka s obdivuhodným jazzovým citěním Darja Kuncová. Posлуchačům rozhodně neujde tempe-

ramentní a erudovaný projev nejstaršího člena kapely, pianisty MUDr. Antonína Nedvídky, který společně s ostatními vytváří charakteristický a pravděpodobně neopakovatelný sound kapely. Jak si věrní posluchači pamatují, s kapelou si přicházeli zahrát i velké postavy českého jazzu, jako jsou „Bažík“ Pavelka, Pavel Smetáček nebo Pavel Husička. Kromě již uvedených jsou stálými členy kapely Filip Herejk (saxofon), Jirka Kobr (kontrabas), Petr Čerbák (banjo) a Standa Korál (kytara).

Vás, milovníky tradičního jazzu, v prostorách historického Faustova domu současní členové kapely a jejich hosté vždy rádi uvítají. Těšíme se s vámi na slyšenou!

Standa Korál, kytarista Dixielandu 1. LF UK

Nepřehlédnutelný profesor psychiatrie Vladimír Vondráček

Máme za sebou dny vánoční a se začátkem nového roku je čas pro novoroční blahopřání. Co nejlépe přát? „Je ustáleným zvykem přát si především zdraví. Já však myslím, že je lepší být mírně churav a šťasten, než být zdrav a nešťasten.“ To je originální názor profesora psychiatrie Vladimíra Vondráčka.

doc. MUDr. Otakar Brázda, CSc., Stomatologická klinika VFN a 1. LF UK

Profesor Vondráček, v letech 1958–1970 přednosta Psychiatrické kliniky, byl nepřehlédnutelnou postavou profesorského sboru pražské lékařské fakulty. **Štíhlý, nápadně vysoký a s charakteristickým vousem svým zjevem připomínal Jindřicha Plachtu, populárního filmového herce 30. a 40. let.** Pokud však jej na ulici chodci zdravili nebo oslovovali jako „našeho Jindříška“, pana profesora tím nepotěšili.

Vladimír Vondráček byl lékařem širokých zájmů a všestranných znalostí. Po promoci v roce 1919 nastoupil na Zemský ústav pro choromyslné, pak pokračoval na interní klinice u profesora Syllaby. Dále působil na farmakologickém ústavu u profesora Formánka, a když získal kvalifikaci odborného lékaře pro choroby vnitřní, byl krátce vlastníkem soukromé praxe v Praze. Přešel poté do funkce lázeňského lékaře v Tatranské Lomnici a odtud na interní kliniku profesora Prusíka. Za války se přestěhoval do Vinohradské nemocnice a v roce 1945 přichází definitivně na psychiatrickou kliniku profesora Myslivečka.

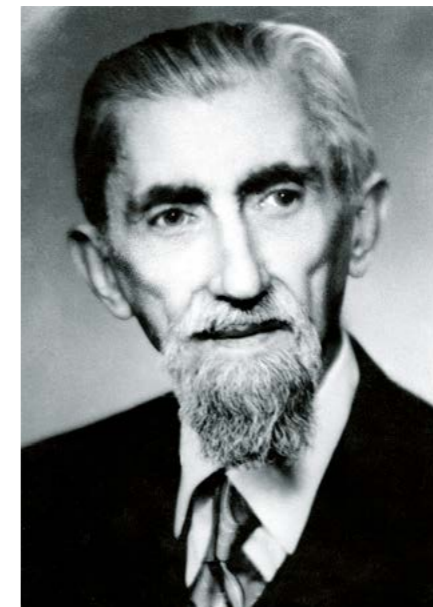
Tato neobvykle pestrá cesta mnoha působišti mu dala neocenitelné zkušenosti a přispěla k osobitě životní filosofii. **Jeho názory znějí vsuktu originálně:**

„Zkoušel jsem lék na nejlevnějším pokusném zvířeti, totiž na sobě.“

„Veselý večer je prospěšnější než tuba léčiv.“

„Lázně? Nejsem natolik zdrav, abych si mohl dovolit absolvovat celý lázeňský režim.“

„Starostí lékaře je, aby pacient, vycházející z ordinace, měl na sobě vše, co si v ordinaci svlékl.“

„Práce je krásná věc, ale nesmí se stát výhradním účelem života.“

„Jak sportuji? Já příliš nesportuji. Mým jediným sportem jsou takové smutné procházky. Proč smutné? Protože přicházím do nemocnice navštívit některé ze svých přátel, kteří pravidelně sportovali a nyní leží s nohou v sádře, nebo dokonce jdu na jejich pohřeb.“

„Lékařství není obchod, lékařství je pomoc bližnímu. Nesmí se ale zapomínat, že lékař je také bližní.“

Mezi pacienty profesora Vondráčka byli četní umělci, výtvarníci, herci a spisovatelé. Pozorně naslouchal steskům

pacientů zvučných jmen stejně jako pacientům, kteří své potíže vyprávěli nepřekonatelně rozvlekle, často bez hlavy a paty. Profesor Vondráček je však nikdy nepřerušil, aby je přiměl ke stručnosti. Pozdější profesor Hanzal, který byl přítomen jednomu takovému vyšetřování, mu po odchodu pacienta řekl: „Pane profesore, já vás obdivuji, jak můžete po celý den trpělivě poslouchat ty nesmysly, co vám pacient povídal.“ Dočkal se překvapivé odpovědi: „A kdo Vám, pane kolego, řekl, že je poslouchám?“

Profesor Vondráček vedle svých odborných knih a publikací napsal třídílné paměti, v nichž vylíčil ovzduší lékařské fakulty i veřejného života první poloviny minulého století. Nazval je „Lékař vzpomíná 1895–1920“, „Lékař dále vzpomíná 1920–1938“ a „Konec vzpomínání 1938–1945“.

Na závěr uvedme Vondráčkovu odpověď na všečetnou otázku, čím by chtěl být, kdyby nebyl lékařem: **„Kdybych nebyl lékařem, chtěl bych být lékařem.“** +

Koncert v kostele sv. Kateřiny

Vedení Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, Společnost pro duchovní hudbu a Pravoslavná církev v Českých zemích a na Slovensku si vás dovoluují pozvat na koncert v kostele svatě Kateřiny (v Kateřinské zahradě u Neurologické a Psychiatrické Kliniky VFN a 1. LF UK, Praha 2).

Koncert se uskuteční dne
24. března 2015 od 16.00 hodin

Projekt probíhá za podpory městské části Praha 2. Vstup volný.

Foto: Petr Heřman

Foto: archiv autora

Pražská disertace o kávě, čokoládě, čaji a tabáku z roku 1720

Mezi zvláštnosti studia lékařství v Čechách patří skutečnost, že medikové nemusí pro získání titulu doktora lékařství obhajovat diplomové či rigorózní práce. Jedná se o tradiční výjimku, která platí již od revolučního roku 1848.

Před ním však byly disertační práce povinnou součástí zakončení studia a za prvních pět set let existence fakulty se jich zde obhájila pěkná řádka. Jednalo se většinou o krátké texty, které student psal v těsné spolupráci s profesorem, jenž práci vedl. Někdy se však setkáme se zajímavostmi, které se rozsahem či tematicky vymykaly z průměru. Příkladem je i dílo **Georga Friedricha Medica** z Mohuče s názvem „Lékařsko-historická dietetická rozvaha o užívání a nadužívání kávy, čokolády, čaje a tabáku“ z roku 1720.

Je z ní zřejmé, že šlo o substanci v Čechách v té době již dobře známé. Například se z disertace dozvídáme, že **káva se kupovala nepražená**, a piják si tedy ještě před mletím kávy musel vhodné množství zrn opražit. Autor nám

také zachoval návod na přípravu kávy a je z něj zřejmé, že se zde rozhodně nepil později tak oblíbený český „turek“.

Podobně pozoruhodné jsou kapitoly o čokoládě, která se v té době konzumovala především ve formě nápoje. Čokoládová tabulka se považila ve vodě (nikoli mléce) a přidal se cukr. Zvláštní je skutečnost, že se v 17. století **do čokolády většinou přidávalo čili**, jež ostatně najdeme v jedné z čokolád dosud dostupných na trhu.

Čaj byl v pražské disertaci prezentován jako nápoj velmi zdravý, autor práce již rozlišoval mezi čínským černým (považoval jej za méně kvalitní) a japonským zeleným čajem. Ten byl zřejmě v té době velmi drahou záležitostí, jedna libra čaje mohla stát kolem dvaceti zlatých. V rozporu se všeobecně rozšířeným názorem se **čaj v té době zřejmě běžně sladil, ale někdy také naopak solil** a přidávaly se do něj různé druhy koření.

Poslední substancí zmíněnou v disertaci je tabák. Ten je hodnocen jako relativně nejméně bezpečný, neboť **kouření se doporučovalo pouze „mladým a zdravým osobám“**. Na druhé straně medicína té doby chválila použití čerstvých, rozemletých tabákových listů v protizánětlivém obkladu.

doc. Mgr. Karel Černý, Ph.D., přednosta Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků 1. LF UK

KALENDÁRIUM UDÁLOSTÍ SPJATÝCH S 1. LF UK A VFN

říjen

FRANZ KIWISCH (30. 4. 1814 – 29. 10. 1851), PROFESOR PORODNICTVÍ

Před 100 lety se narodil v Klatovech Franz Kiwisch, který se za svého nedlouhého života zapsal velmi výrazně do dějin naší fakulty. Jako její absolvent zastával v letech 1838–1840 místo asistenta na porodnické klinice. Jako první v monarchii získal 1. října 1842 titul docenta ženských chorob a místo vedoucího nově zřízeného oddělení pro ženské choroby – de facto první gynekologické kliniky.

listopad

STANISLAV TOBIÁŠEK (15. 8. 1874 – 17. 11. 1931), PROFESOR ORTOPEDIE

Svoji profesní dráhu zahájil v roce 1903 jako operační elév chirurgické kliniky. Habilitoval se z ortopedické chirurgie (9. května 1909) a 27. října 1919 získal titul mimořádného profesora tohoto oboru. Přednostou nově zřízené ortopedické kliniky, kterou vedl až do své smrti, byl jmenován 14. července 1926.

prosinec

JAN KRISTIÁN MIKAN (5. 12. 1769 – 28. 12. 1844), PROFESOR BOTANIKY

Botanika byla v minulosti důležitou součástí výuky budoucích lékařů. J. K. Mikan patřil k významným představitelům tohoto oboru na pražské lékařské fakultě. Svými botanickými a entomologickými studii si získal uznání tehdejších nejslavnějších evropských kolegů, například K. Linnéa a A. Humboldta. **(LH)**

FOTOKVÍZ

Jak dobře znáte areál Všeobecné fakultní nemocnice a 1. lékařské fakulty UK v Praze? Navštěvujete nemocnici často? Procházíte denně areálem, zahradami, kolem našich budov? Rozhodli jsme se vyzkoušet, jak moc pozorní jste. Připravili jsme pro vás hádanku – fotokvív: zda uhádnete, kde se zmiňované prostory nacházejí. Odpovědi zasílejte na redakce@vfn.cz. Ze správných odpovědí bude vylosován jeden výherce, který obdrží drobný dárek.

Výherkyně z minulého čísla: Karin Lačiková. Lampa se nachází v Apolinářské ulici poblíž Kliniky adiktologie VFN a 1. LF UK.

	1		9		3		7	
		4	2		1	5		
2								1
8			7		4			2
5			6		9			3
4								8
		8	1		2	6		
	6		8		5		4	

Zpátky do školních lavic!

Dokážete si představit, čím se během pracovního dne zabývá takový genetik? Nahlédněte mu „do kuchyně“ a zkuste si tipnout, jak naše genetická vybava funguje.

1 | Genetickou informaci v našich buňkách uchovávají

- a) bílkoviny
- b) cukry
- c) nukleové kyseliny

2 | Člověk má

- a) 21 chromozomů
- b) 46 chromozomů
- c) 98 chromozomů

3 | Chlapec získává svou genetickou informaci

- a) výhradně od otce
- b) výhradně od matky
- c) od matky i otce zároveň

4 | Dědičnou chorobou je

- a) cystická fibróza
- b) chronická cystitida
- c) cysticerkóza

5 | Počet všech genů člověka je přibližně

- a) 5000
- b) 25 000
- c) 100 000

6 | Pohlavní chromozomy XX u člověka určují pohlaví

- a) mužské
- b) ženské
- c) žádné

7 | Mezi dědičné poruchy metabolismu patří

- a) hemofilie
- b) Downův syndrom
- c) fenylketonurie

MUDr. Antonín Šípek je postgraduálním studentem na Ústavu biologie a lékařské genetiky 1. LF UK a VFN. Zabývá se především vrozenými vývojovými vadami.

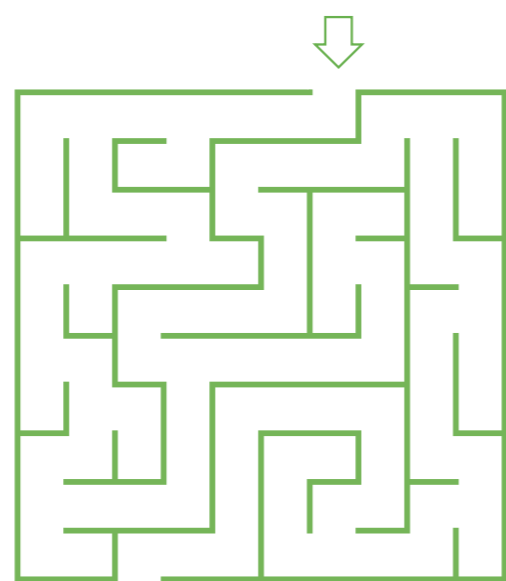
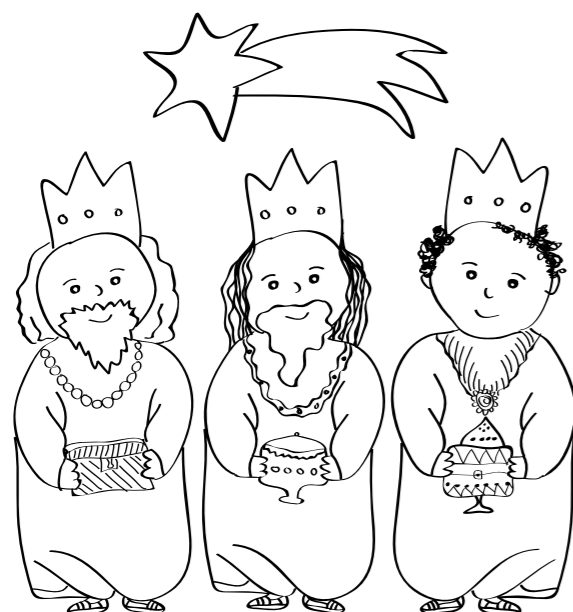
pro nejmenší

UŽ JSTE SI, DĚTI, POSTAVILY SNĚHULÁKA?

Napadl sníh a Anička s Marečkem si vyšli na procházku. Na louce uviděli velikého sněhuláka. Doběhli k němu a zjistili, že jsou na místě poházené sněhové koule, kamínky, větvičky, mrkve, starý hrnec a dokonce sáňky! Vše potřebné k tomu, aby postavili osamělému sněhulákovi kamarády, vymysleli hru a užili si legraci.

Kolik sněhuláků podobných tomu na obrázku můžou děti postavit z připravených koulí? A stačily by dětem k výrobě i další věci, které zde našly, nebo by si některé musely opatřit? Pomozte Marečkovi a Aničce, namalujte vedle nich prvního sněhuláka a obrázek vybarvěte. Nestačí vám místo na další kamarády sněhuláky? Vyzbrojte se prázdným papírem, pastelkami a vymyslete pokračování příběhu. Jak si budou děti hrát? Může takový sněhulák obživnout v pohádce?

Tři králové chěli navštívit narozeného Ježíška a přinést mu dary. Putovali zdaleka a pomocníkem na cestě jim byla Betlémská hvězda – určovala správný směr, kterým se tři králové měli dostat do Betléma. Najdeš cestu z bludiště a dovedeš tři krále za Ježíškem?

Tři krále můžeš vybarvit a povědět si s rodiči, jak se vlastně tři králové jmenovali, proč za Ježíškem putovali a jaké dary mu přinesli.

Pharmaton® Geriavit
100 měkkých tobolek

- odolnost organismu proti únavě
- odolnost organismu proti stresu
- psychická kondice
- fyzická kondice

680,-
-990,-

Pharmaton®
Geriavit

Před použitím si přečtěte pečlivě příbalovou informaci!
Výdej léčivého přípravku možný i bez lékařského předpisu.
Léčivý přípravek k vnitřnímu užití. Léčivá látka ženšenový výtažek G115.

Lékárny
VFN

U Nemocnice 2, Praha 2
Ke Karlovu 6, Praha 2
Karlovo nám. 32, Praha 2

(hlavní vstup do VFN)
(budova Urologické kliniky)
(budova A Fakultní polikliniky)
(budova B Fakultní polikliniky)

Po-Pá 7.00-18.00 Tel.: 224 963 295
Po-Čt 8.00-17.00, Pá 8.00-15.30 Tel.: 224 967 609
Po-Pá 8.00-15.30 Tel.: 224 966 464
Po-Čt 8.00-18.00, Pá 8.00-15.30 Tel.: 224 966 701

Ježkovy krabičky

Vám přejí **úspěšný vstup**
do **nového roku 2015**
a pevně věříme, že jste si svátky užili.

Ježkovy
Krabičky

Víme, jak je těžké se dostat po svátcích **do kondice**,
a proto Vám nabízíme **naš produkt**
5 jídel denně, vyvážená strava

Krabičky pro Vás budou připraveny
k vyzvednutí **každý den** v obchodě

Květiny Václavská pasáž
Karlovo náměstí 6, Václavská pasáž
120 00 Praha 2
(odběr od 8:15 hod.)

Standardní cena celodenní set
muži 280 Kč + doprava
~~ženy 250 Kč + doprava~~

Vaše **zvyhodněná cena**
muži i ženy

215 Kč

Pro uplatnění slevy volejte **702 016 777**
Po-Pá 9-17h

www.jezkovykrabicky.cz

Stránku připravila Kristýna Heřmanová.

